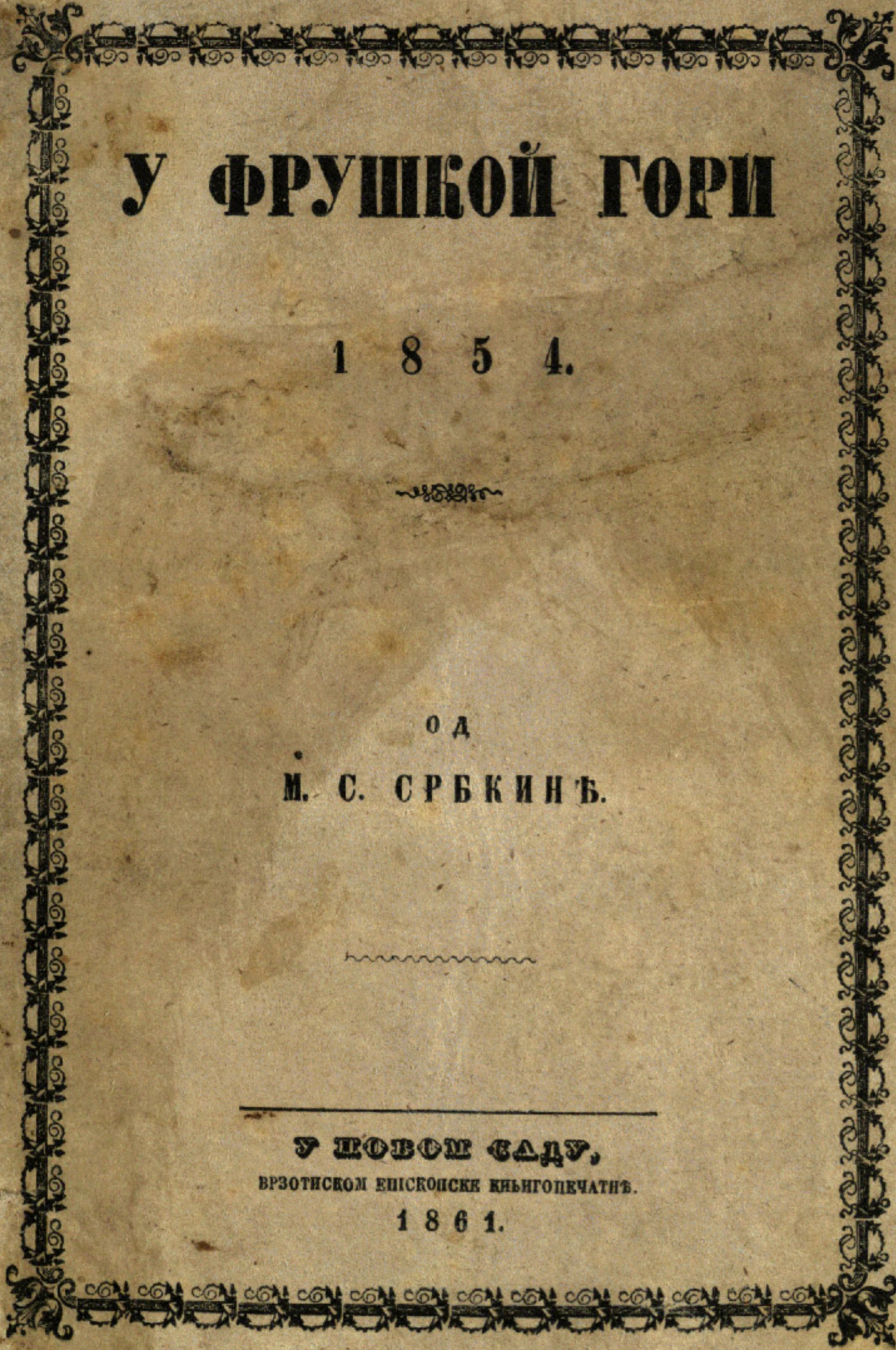

212 7831

140.

Свое Училище
Рашк

У ФРУШКОЙ ГОРИ

1 8 5 4.

О Д

М. С. СРЪКИНЪ.

У ПОВОЕ СЕДУ,

ВРЗОТИСКОМ ЕПИСКОПСКЕ КЪНГОПЕЧАТНЪ.

1 8 6 1.

~~Р. II 188~~ ~~Р. II 187/1~~

Р. 19 Ср II 18/1.1

У ФРУШКОЈ ГОРИ

1 8 5 4.

~~~~~

о д

М. С. СРБКИНЪ.

~~~~~

У НОВОМ САДУ,
ВРЗОТИСКОМ ЕПИСКОПСКЕ КЊИГОПЕЧАТЊИ,
1 8 6 1.

У ФАБРИКИ ЛОЖИ

75832

Инд. бр. 75832

В. С. П. Р. И. Н. Д.

Мая 3. у вече.

Поздрав.

У твоя се врати нѣдра
Мила моя домовино!
Уморена, ал' и ведра;
Бр е срѣце спокойно.

Прими твое чедо вѣрно,
Оно-й тамо пило чар
Знанствености лѣпе смѣрно;
Зато-й ячи к теби жар.

Ево ме сад у твоим крилу
Олет мили роде мой!
У туѣнини прими билу,
Прими и нѣн пѣсме спой.

Ево ме сад већ еданпут
Родителѣи и код вас;
Кланям вам се два и три пут,
Код вас ми е блажен час.

У мен' и сад оно исто
Біе срѣце, дише дух
За све, што-й за чувство чисто
Благодаран вид, и слух.

И код тебе сада сам већ
О едина сестрице!
Да пѣвамо Бога славећ
Лепа сеіо Катице!

Брати ћемо майско цвѣће
По лугови домовине,
Споминят' се и сѣћати
Браће наше удалѣне!!!

Баш сунце к ноћи, а я се врати кући из Беча,
куда сам пріе неколико неделя са моим братом и моіом
снаом одпутовала била, и сад могу казати да е бла-
жен онај тренутак у ком се човек своме завичаю и
к своима врати. Брига и ужелѣнѣ за своима преліе се
тада у едно чувство — у чувство радости, која се рѣ-
чима доволно изразити не да.

Ништа лешче од домаће гкрая,
Ништ' миліе од крова отчина!

Я се не мањ обрадова кад су: баба Ѓка, баба Ма-
ра, чича Лака, Јула, Ева, Сока, комшинице мое, дотр-
чали да ме жельни виде; а да сам их у Бечу случайно
гдѣ видела, я би их од радости и загрлила, тако су
човеку мили они, међу којима е одрастао, само кад су
од рода нѣгова; а и тронути мора свакога, видећи себе
любљњим међу своим сажителма, зато сам и я с њима
скоро до ноћи преседила. —

Мая 4. јутром рано.

Кад сам у Беч полазећи преко брегова Фрушке
горе прешла, онда се не нигдѣ ни пунолька зеленог ви-
дѣло, свуд бјаше тамно и — невесело, а сад:

Свака с' грана већ зелени,
Свуд весело цвѣће цвѣта;
Природа сва срце плѣни!
Шта е лѣпше овог свѣта?

Глас тичица на све стране
Кроз зелену чуе с' гору,
Свака с свое хити гране
Да поздрави летню зору.

Настало е већ пролеће,
Нит' се гдѣгод мрази бѣле;
Свуд се росом крѣни цвѣће
Све до сунца, ноћи цѣле.

Ой зорице лепа летня
Я те сузом ах поздравлям,
Зашто? нек та пѣсма незна,
Са којом се теби являм.

Само едан више свега

Пред којим я овдѣ стоим, —

Он зна, — к Нѣму срце бѣга,

Нѣму ово смѣрно поим.

У вече.

Данас имадо посла, кои ми не дао ни мислити од
куда сам юче дошла; а вечерас опет имаћу посла, кои
ће ме сасвим тамо повратити: Мой учитель, Г. М...ћ
из Београда, чувши од г. Кн.....а с којим путовасмо, да
е я дому врати, шалѣ ми добродошлицу, и иште ре-

зултат од моих пробављених у туђини дана, на које љу
вечерас одговорити.

Мая 5. у вече доцне.

То путованѣ донесе толико посла, да е човѣк, из-
узимајући оне кои никада посла немаю, — за неколико
дана прави роб. — Трећи дан већ како сам у лепом
поднебию домашнѣм, па едва вечерас одо са сестрицом
до наше ливаде, која лежи у поднож'ю Фрушке, гдѣ е
небо толику красоту излило, да е ни рафаилова кичица
неби могла вѣрно снимити, камол' врсте од невѣшта
пера представити:

Ал' се лепо заодѣла

Зеленилом природа!

Свирком фруле стада бѣла

Срећан пастир спровода.

На граници славуј свѣту

Сладке пѣсме извѣя,

Шарен лептир к нѣжном цвѣту

Крила своя развѣя.

Жубор хитри поточића

Чаровито ромори,

Тихи зефир яворића

Лишћем шуштећ' говори.

Мая 6. у вече.

Сеоски е живот понавше еднообразан, он не до-
носи много промѣна, изван промѣна у природи. Данаш-
њи ми дан прође као и онај юче, — а пред ноћ сѣдо
на кућни праг од запада, гледајући како сунце заи-
лази за фрушкогорске брегове, и како сад све весело
и зелено за собом оставля, а доцниѣ бура и туча преко
тога зеленила прелази, е чим се и овај живот најболѣ
сравнити може; ер мало ко нѣ принуђен признати да
е човѣк само у детинству срећан, док још незна за
неволю свѣта.

Ой горице чарна,
Ти ме вараш марна
Са твоим елама,
Мирисним липама.

Као да сам дошао
У рођен край ушао,
И ту да почивам,
Своим се одзивам.

Бле я познаем,
Али не познаем
Тебе земљо нова
Из многих станова.

Не познаем гласе
Што се оре туда,
Едва знам и за се
Кад е туђин свуда.

У том се дигне жубор путника, да се торонь св. Стефана види, кои е све видни бивао; а код мене едно чувство замѣнявало друго. Я нѣжно помислим: Мина! твоя приятельца се приближуе! На скоро за тим вазвоним я на едни врати, и не пазећи на рѣчи служавке полетим на позната ми врата к Мини у собу, — кою нађем у сали већ, гдѣ код прозора сѣдећи ютренњи час своіой красной вештини — живописаню посвећуе. — Мина! Милице! — зачую се по сали наши гласови непритворне радости, којом се давно невиђени пріятели поздравляю. „То ће бити Милица“ чу се опет у другой соби и врата се отворише, и Минина майка рашири на мене руке с речма: „А гле мое кѣри из Фрушке!“ „Овамо овамо!“ вивне старац Вук. И то вам біяше прави пріятельски дочек. — Я останем њин гост за све време бавленя у Бечу, а мой брат и снаа узму квартир у комшилуку.

Ви знате да Беч има премлого предмета кои су кадри разум човѣка занимати, само кад човѣк за такве предмете чувства има; ер многи ако те предмете и виде, ипак им од очію далѣ не иду. — А многи опет виде Беч, али им ніе до тога да знаду какве сѣйне знаменитости нѣгови срећни зидови скриваю. Я да сам их тражила, то ћете ви и без мене знати, а вама да их казуем било би рѣаво повторавањѣ онога, што сте ви из кнѣига поцрпили и очима виђели. Мое ће перо за вас друге предмете потражити.

Први дани бавленя у Бечу протекли су понайвише у полагаењу познатих и у гледаню припрема за дочек

царске невѣсте, кою сам такође виђела при нѣном свечаном улазку у Беч први дан нашега Ускрса, која е тако лепа и умилна, у пролећу дана своих, те е као и пролећна ружица: сваког обаява, кои е погледи. На свадби цара и вел. войводе овостранских Срба био е и удаљни княз отечества нашег са својом лепом туђинком љубом. Княз е био обучен у красном одѣлу земљ и народа свога. — После вѣнчаня било е представляњ, и све великаше представи царици оберетхофмайстер, а княза и княгиню Обреновића сам — цар. — Но ја сам прешла чак к вечеру еднога дана у ком сам и живила, па прешла на предмете кое моим очима виђела нисам, — дакле допустите да се к јутру вратим.

О то вам нив било лепо јутро нашег поднебја, гдѣ се сунце иза брега рађа и росно цвѣће осјава, већ то бише тамне високе зидине, кое су закланале и небо и сунце, па по тој тамној ладовини ишле смо, Мина и ја у русиску капелу на литургию. — Из цркве одемо посѣтити познатог нѣмачког пѣсника и преводителя наши нар. пѣсама Др. Франкла, но ненађемо га дома, а ни љубу му, већ оставимо наше карте. — Тај е дан било ладно а мени око срца мога још ладније, ер беше наш празник, наше воскресенје, а ја удалъна од мога народа, од мое куће, гдѣ се радости пуном речи „Христос воскрес!“ сви поздрављемо. — То после подне нисмо ни куд излазиле. Мина е живописала, а ја сам читала књигу неке нѣмачке списатељке Дирингсфелд, за коју ми Мина каза да е у Далмацији учила годину дана србски и на глас смрти материне вратила се са своим мужем у домовину, кад е и србског литератора Вука походила. Читајући нѣно сачиненје дивила сам се духу нѣном и мислима из женске главе. —

Друго вече, трећи дан нашега ускрса, била е сваварош дивно освѣтљена и улице пуне свѣта, да е човек морао пазити да не буде удавлѣн. Ми то вече имасмо у посѣти честитог владику славне Далмације са ваљаним протосињелом Петрановићем. Почем они оду, пођемо и

ми, госпођа вукова, Мина, мой брат, сна и я, гледати осветленъ, у ком се одушевленъ бечки грађана према своме владоцу огледало. Кућа барона Сине осветленъ се одликовала и мени највише у памети остала, ер сам се ту од друштва мога изгубила била, кад смо хтели на другу страну сокака прећи, и како смо се едно за друго држали, па мене гурајућа се светина од тог ланца одкине и подалеко собом одвуче. Срећом избавим се, али ја! од мог друштва никога, а вече, свет стран, — сокаци непознати, — чисто се згрозим од стра шта љу. Онда ми као муња пролети мисао да се вратим од куда смо отишли, и Бог милостиви даде те смо те среће по мене мисли сви били. Кад я тамо а они сви стое пред синином кућом па се поплашено обзиру од куда ће ме видети. С њима стаяше едан секретар са својом супругом, с којима се у сред тих таласајућих се гомила радосно поздравим, ер ме ти туђинци за чудо радо имаю (іош кад сам први пут у Бечу била позналисмо се, а онда су и чули да сам дошла, и видели се самном; ер их нисмо пріе дома нашли, а ни смо хтели остављати наше карте). — После су ми говорили да им С... будем, али мое Србско срдце ніе могло на тай предлог пристати, ер нема овај свет ни титула ни блага, за кое би я однадница од мог рода била, па ма моя будућност како суморна у моме народу била, као што ће и бити. —

Сутра дан добијем я писмо с едном књигом од Др. Франкла. У писму жалисе што га е вила походила, а он дома небіаше, и што он ню сад потражити не може, ербо е болестан; а књигу да ми шалъ за то што носи име славенске књигинъ Либуше и што моя пріятелица у нъой ролу има. —

Петнайстог тек одем са г. Вуком код њиових княжеских Свѣтлости. Княза нађемо у едной соби пуной књига гдѣ е г. Вук мислио да ћемо и књигиню застати; но она веће беше отишла у свое собе. Код княза смо дуго сѣдили и разговарали, и могу вам казати да се из

Михайлови рѣчи познае срѣце у ком нивреме ни удалѣност, нѣ могла чувства према своме роду и домовини ослабити, а мутни погледи издаю да би то срѣце тамо, гдѣ га е майка у колевци нѣяла и одкуд га е люта судбина отргла. — На едном столу стаяла е една гомила кнѣига, а найгорня бѣше — Пѣсме М. С. Србкинѣ. — —

При полазку изявим князу желю мою да би рада княгиню видѣти, а княз таки сам собом оде да іой яви, и сам позив од нѣ донесе. — Ми слѣдуюћи свѣтлом вођи кои брзо пред нама оде, пређемо преко едного дугачког ходника, на ког краю дочека нас служитель пред двокрилни врати, поклони се, врата нам отвори и тек што ступисмо у великолѣпну собу, смотрим кроз отворена двокрилна врата коя бѣху богатом црвеном завѣсом превѣшена, гдѣ баш код врата стои поред княза она, коя е по судби наша постала. Како нас угледа, она нам на сусрет пође. Управо е к мени ишла, и без сваког знака найманѣ горделивости на свое по оцу и мужу велико име, нити пак са оном ласкавом милошћу, кою велики на себе узимаю, кад им у интерес иде да се коме допадну — не, од тог свега ништа нѣ било, но смѣрно и умилно ми се поклони управляюћи два лѣпа ока на мене. Нѣно високо изображенѣ нѣой сулива да и онај може бити велики, кога Бог са дарованіяма на висину узвиси, премда я у ту категорию не спадам. Я княгиню Юліану поздравим србски, и она ми србски одговори, да е нѣой іош тешко србски говорити, на кое княз одговори (нѣмачки) „Фрайла зна и нѣмачки,“ тако се разговор окрене нѣмачки. — Княгиня нас позове у другу собу, и понуди сести. Мени само пружи столицу, а она сѣдне према мени, ал' сасвим уз мене. — У руци е држала србску лекцію, ер бѣше време учителѣвом улазку. — Питала ме е за што већ одавно нисам пѣвала? То е ясни знак да се она у дѣланѣ умно и у морални живот народа свога господара уводи. Питала ме е о србским краевима, на кое смо іой сви одговарали. Княз іой причао како се едан ланац ле-

ни брегова покрай Дунава протеже и ту дванаест мани-
стира има „гдѣ е и моя майка у едном саравѣна.“
„Знам, у Крушедолу,“ одговори княгиня. Она е лепа
висока узраста, косу има смеђу, черте лица неизказано
правилне, чело лепо високо, обрвице е мора пиявице, о-
чи већ сам казала лепе, поглед умилносмѣран, све ску-
па сачинява ону троняваюћу лѣпоту. Имала е на прси-
ма неки накит од дуката, опет знак да цѣви оно што
народ нѣног мужа носи, иначе не би у Бечу дукатима
се накутила. Кад смо пошли изпратила нас е са своим
княжеским супругом до врата од прве собе, и ту ми е
још изјавила да јој е врло мило што ме е видила, по-
кром е доста лѣпог о мени чула. После ми нѣн учитель,
наш млади филолог приповѣди, како му е србски каза-
ла: „била код мене србска —“ па заплела, онда јој он
помогне, и јој нѣ мрзило повторавати: „била код мене
србска пѣвачица Милица.“

За тим е дан по дан свитао и пролазио, а вече ме
налазило у туђем, те у туђем свѣту.

Едно после подне наумимо опет ићи да видимо шта
наш срб-пријатељ Франкл ради. Мина оде прѣ некой бо-
лестной сироти — од куда ће тамо отићи и ја ћу сама
око четири сата поћи. Док сам се ја у нашој соби за ту
посѣту спремила, — чуем Франклов говор у сали, и кад
ја изађем каже ми да е уедно дошао и мене да посѣ-
ти, и нас обе својој любви да прати. Тако ја с њиме
одем и Мину већ тамо застанем. Пѣсникова люба доче-
ка ме са радостним: „Willkommen Milica in Wien und
bei mir!“ Ту госпођу да познате па да видите како срећ-
не дане доноси достојан избор сапутнице живота! А
нѣ као наши даровити и учени люди само гдѣ се зла-
то блиста, тамо желя триста, — па се као слепи одвести
даю. — Та изображена женска глава залюбила се прво
у пѣсме Франклове, то ће рећи у дух нѣгов, кои е под-
пуно разумѣла, а он е опет ту сродницу душе, кад су
се познали, достојно оцѣнио, те сад срећне дане про-
воде. — Наша домаћица изнесе велику част пред нас:

најпріе множину фели некіех рибица морских и неког окорѣлог сира, од чег свега я ни огледала нисам, ер та естива не марим; но они су морали мислити да селско дете то и не познае, — ер кад е ягнѣћи печен черег изнешен, питаше ме познаем ли то? о врло добро, одговорим, код нас се то читаво на ражню окрефе. А тих ваших окорѣлих рибица не би вам Србіянац во да га кумите. — Ту проведемо време врло пріятно, и кад помислите у таковом друштву шта се могло бесѣдити, нећете се чудити кад вам кажем да смо и вас споменули. —

Я будем позвана да и сутра к њима дођем, и тад су ме водили по Бечу и оном чувеном пѣснику Сайдлу, кога пѣсме я од дѣтинства читам. *) Он ме е приміо врло одлично, и мило му бѣше кад му Франкл каза да я њгова стихотвореня познаем и радо имам, много и на памет знам, изразивши се да се врло радуе што е глас њгове лире и до србски гора отишао, коє се разлежу дивним звуком народне поезіе. Ту се жаловаше што тако слабо тай бисер познае, као и обште србско књижевно полѣ и србске пѣвце, и моляше да га о овим извѣстим. Я му изређа сва она имена коима се ми дичимо, немарећи за онај хуле достойни раздор тих люди, кои се пред свѣтом грде и руже као какве пилярице, заборавляјући да су они учитељи народа свог, и да му болѣим примѣром предходити мораю. Њих треба да опасуе слога као и борце за слободу; ер се и они боре да извоюю просвѣту народу своме, и као што раздор не доноси оним првим побѣдоносног вѣнца, но их у пропаст обара, тако неће ни овима донети, и злоће

*) Исте године пошлѣ пѣсник Сайдл Србкѣњи књигу свои пѣсама са написаном овом посветом:

Ob Sitt' und Sag' und Luft und Licht der Serben
Mit ernstren Tinten deine Lieder färben,
Indess mein deutsches Herz mir mildre lieh —
Wer wollte rechten, ist's nur Poesie.
D'rum wie zwei Flüss' in einem Meere münden,
Mag Deutsch und Serbisch sich im Lied verbinden!

у народу на правац неизведеном владати дотле, докле год они са слогом и безпристрастним ревнованѣм умствованя своя нама на видѣло не буду износили, да их ми од дѣла нѣиових славимо, — и не буду радили као благи раби у винограду народа свога. Они треба да су загрлѣни као браћа и да се на уво за миѣније питаю, а не да едан другог јавно срамоти и у личност дира, као што они едан другом чине. Я сам нѣих све споменула са поносним гласом. Споменула сам: Севастиана, кои истина сад ћути, но ваљда ће опет роду заплѣвати, споменула сам Светића, Нѣгоша и Бранка са тугом у речи, што их рано смрти рука измеђ нас одведе; и Павла Поповића Шабчанина кратки, али свѣтли појав на нашем књижевном пољу; споменула сам Срб-Милутина, Суботића, Малетића, Боровића и нашега Јована Поповића, па и свога брата од Авале. — Како е тај вѣнац имена лѣп!

Сад сам разположена да све изкажем што нашим пѣсницима за зло примам и не волим. Неволим што их има те су едни партае Карађорђеове, други Милошеве, кад е Карађорђе србског рода зора, а Милош јутро, па како зраци зоре и јутра пѣсника да неузхићаваю?!

Но куд сам я зашла! Чувајте молим вас то писмо да га тко не види. Али нека! Они зла у нѣму неће видети као што су наши читатељи у нѣиовом књижевном протериваню видѣли. Ако ли се пак орлови смѣшили буду што им мрав правац прописуе, нека знаду, да он то не тражи, него да му е жао, што високопарни иначе орлови на тако ниске предмете слећу.

Честити пѣсник Сайда, кога су пѣсеме право портретне ѣгове благородне душе, позове мене да се и сутра к нѣму потрудим, да ми милиц и антикен кабинет покаже, гдѣ е он кустос. То сутра бѣше на наш Бурђев дан, и я сам пріе свега мојой майци цркви ишла. Много ми е тај дан тиштила срдце опомена та, да е то празник народа нашега, кад се са литіом иде на жита, и

како я тада од жита вѣнац плетем, и како се тай дан момци, младе и девојке селеном ките; прие сунца селен се бере, те се нѣме накићене тестіе са извора носе и с нѣга се са неначетом водом умива, а сад я од тог свега ништ' не видим, па сам цео дан била невесела, и чисто се грозила од самог помисла како би тако цео мой живот у туђини провела. После цркве одем код Франкла, и он ме одведе куд сам се обећала. Тай дан бѣше обшти улазак у поменуте кабинете, али е пѣсник Сайдл само са нама ишао и све нам показивао. Идући тако покрај разни знаменити ствари дођемо до едног стакленог ормана. Ту я упазим између осталога три мале иконице, у сребру оковане, и радостно моим пратиоцем окренувши се реко: Ово нашој цркви принадежи! Ево и надписа у црквеном езику. „Можете л' то прочитати?“ упита ме кустос. „Неколико сам нѣ питао, пак нису знали прочитати!“ О, да како да могу одговорим я, и прочитам. „А за што то сваки не може?“ упита кустос, и я му онда оне титле и словотитле изясним, с којима се наш црквени език послужуе. Тек се мало одмакнем, а опет, гле! око мое спази опет предмете из нашега народа! То су биле бисерне игле, којим наше жене убрадач предеваю, убрадач, кои е овуда по планини свуда мода изгонила, и ако коя кућа има бисерне игле још, ков су од какве майке остале, то унукѣ чивутима за бронзиране мивѣуше даю, и како наш прости народ починѣ брзо народну ношню одбацати, као ни едан народ (погледјимо просте Швабе и Мађаре у том смотреню) то ће се за едну десетину година бисерне игле, тай народни женски украс, само још у Бечу моћи видѣти. Чим спазим игле рекнем кустосу: и то е наше! „а шта е то?“ упита она, а я му онда о том изясненѣ дам. Тако исто и још већма дирну ми мое србско срдце углед србски јуначки тока. Опет моим пратиоцем кажем да е и то наше, србске токе да су то, и те исте мож'да баш биле су на грудима каквога јунака, кога данас пѣвац на гробу

србске величине невесело пѣва. Онда се кустос Сайдл окрене Франклу с речма: „Како ми се то од фрайле допада, што при угледу знатности, што нѣном народу принадлеже, обузе е на еданпут пламен, кои показуе одушевленѣ к свом народу, а покрай толиког сѣиног богатства прође, па се ни едан знак пожеланя на нѣой не опази, до само вниманѣ, кое те ствари заслужую! Друге кад дођу, чисто ме страх ухвати кад им сѣиност брилианта очи упали, и почну: ах овај камен! ах, овај шумк имати! — Боже! овај претен, то би била срећа на свѣту! — Па и сами люди не могу той примамљивой сѣиности да одолѣду! А од женских, како сам я кустос, фрайла е прва, коіой од тог сѣиног богатства срдце ништа пожелѣло нѣе. Окренув се к мени настави: „Фрайла! Ви имате лѣпу душу; я се радуем што сам вас познао. Одите молим, да ми прочитате и разясните надписе на руским новцима и медаляма.“ И с тим одемо неким столовима на сред себе, гдѣ под узвишеним стакленим поклопцима бѣяху разни новци и медалѣ, а с руских я надписе станем читати, и толковати им на нѣмачки. Дошавши до едне медалѣ с ликом княза Григоріа Григориевића, я вам лепо изкажем, да смо, Мина и я, исту таку медалю од гипса (овде е била од сребра) на бечком тандлмарку нашли, и Мина ю одкупила! После се тому Мина и Франкл смеяли и чудили, ди сам я пред кустосом казала да смо ми на тандлмарку биле! А я сам нѣих опет питала што е то смешно и чудно кад се истина каже? Да л' бечка углађеност не допушта истину говорити? Ако е тако, онда се я са моіом селском простотом дичим. При полазку позове нас пѣсник Сайдл у свою канцеларию, и ту заиште да му мов име напишем, кое учиним србски и нѣмачки. — Едног дана посѣтимо нашег Бачког епископа, кои се у несрећним данима мађарске буне у манастиру Раваа. склонію, и тад с нама познао. Епископа застанемо у послу са едним из литографіе, ради образа

за школске књиге. Док е епископ још неколико рѣчи с тим рекао и одпустио га, дође ми на мисли:

Камо наша срећа да се сви наши митроноски на Тебе угледе и на олтар народне просвѣте ма и малени провлачић приносе; него код толики наши свештени глава немамо никаква катихизиса, већ по страним школама професори са чуђенѣм нашу младеж о том питају. Наше срамоте! Они само живе као оно што ви пѣвате:

„Да постану, трају, и — нестану.“

Али нѣ мое о том говорити, — друго се перо за то зарезати мора, — само од мое стране слава и хвала вретном Митроноску Томе, који е савио своје руке око млади шибљика, кое расту по пољима србским, те се труди подићи од њих питомо дрвеће.

Ј би вам имала јошт гдѣ што из моих у Бечу пробављених дана написати, али се боим да не рекнете: „Што е женско рѣдко да е нѣмо.“ При том писала сам и мом учитељу који е искао од мене резултат из мог бавлења у Бечу, кое писмо без сумњѣ да сте и ви читали, тако да неби и по други пут о едним предметима читати морали, свести ћу мое описанѣ на последњи дан мога у Бечу бавлења:

То послѣ подне враћали су ми посѣту опроштај сви они којима сам ја дан пре да се опростим ишла, и којима нисам могла ићи, били су такође да кажу „срећан пут“ и мени и Г. Вуку, који такође полазаше у отачбину своју драгу. А пред ноћ одведе ме Мина на бечко гробљѣ да посѣтимо едан србски гроб, на ком остављена Лира о крсту висе — гроб пѣсника Бранка! До нѣгова гроба пролазили смо гробове цвѣћем засађене, а на Бранковом познаде се одма да тај гроб нико од рођени не полази, ер се скоро и незна, тако е копанѣм други гробова изкварен. Међу коровом дизаше се тужно бѣли мермерни крст, који е сѣди отац единцу ставио; на крсту шуштао е ветрић са лишћем увелога вѣнца

од смиля и зелена бора, кои е Вукова кћи пѣснику на дан „Aller Seelen Tag“, кад сви на гробове своих изилазе, донела. — На крсту су изрезане рѣчи:

„Много хтео, много започео,
Час умрли њега је помео.“

Ј на врсте са сузама у очима одговорим онде:

Тай е, Бранко, час тебе помео,
А род с тебе грдно е омео.

Пре три године, у исти дан, у исто доба познала сам се с Бранком у Бечу, а сад, после кратке три године, о судбо люди! ја на гробу Бранковом!! —

Од Бранкова гроба позове ме Мина да ми покаже још едан србски гроб, кои е такође србске сузе вредан, ер у њѣму труне едан красан цвѣтак, една дична кћи Србије, која е за своим отечеством вела и увела. На њѣном су крсту ове жалостиве рѣчи:

У Србији лепо сам цветала,
У туђини шест лѣта венула;
Сад ми кости туђа земља крие,
Ах! у роду за њѣ места нѣ.

Ви ћете се свѣтити да е та умрла Србкиња гранчица онога стабла, под коег е свѣтлом дрво слободе србске изникло, онога стабла, ког е са србске земљѣ из корѣна изчупано и на туђу земљу избачено. — Мое су очи још едан гроб са сузама по туђој земљи тражиле, гроб Чиче витеза са Јрка; али е сунце зашло већ било и велико друштво код куће остало, па е Мина хитала, и тако одо Вам са синѣм каменом на срдцу, што и Чичин гроб походила нисам. Из вѣнца са Бранкова гроба шалѣм цвѣћа да видите како е увело, па да оплетете Бранку вѣнац, кои никад увенути неће.

Сунце тога дана видло ме е последњи пут у Бечу, ер сам сутра њѣгов излазак са крова лађе поздравила,

коя ме в мојој домовини носила. Вече нас нађе у Пешти од куд сам ја ома у Будим мом најмлађем, тамо учењем се брату отишла, и ту под туђим небом, али уз браца рођена, два лепа дана провела. Трећи дан опет нас рано јутро нађе на лађи, при улазку које са моим се братом са чувством, које растанци од наши мили и рођени уливају, опростим, — и које ме нисе дуго оставило, те сам врло суморно у једном углу женске кабине сједила баш до по дне. — Када ме потражише на ручак, нађем у обштој соби међу множином странаца једног србског спахију са два сина своја. Г. Вук представи ме њима, али већ изглед њинов улио ми је неко одвратљиво чувство. После имала сам узрока често помишљати: драги роде србски! уди великаша твој! — Пак сравњивах ове србске благороднике са оним мађарским, који њи седамдесет возише у паради пред царском невјестом. Тужан и жалостан Србине, каква је то разлика! У свом лепом народном одјелу возише гордо репрезентанти мађарског народа, и сваком си могао на челу читати: ја сам Мађар! А ови предамном племићи наши изгледаше и у свачем се показиваше као прави отуђеници, а таки су и сви остали. С тима путовајући лежао ми је сини камен на мом срцу! даде Бог код Илока уђе у лађу једна познатима — честита србска душа, супруга неког Васе Николаевића, чиновника, с којом кратко истина, али сладко проведе часе путовања.

Но још једно чувство не могу са ђутанјем прећи: Када сам с крова исте лађе мою Фрушку гору угледала, срце ми је заиграло од чувства радости, да је иза тих зелени хбрегова дом мога дјетинства, и да ме тамо отац, мати и сестрица чекају, да ми се на сусрет смјеше зелена цвјтна поля домовине мое; али мое срце нисе заостало ондје, већ је, топећи се у необичној особитости рекло:

А иза тих брда даљ,
Одкуда сунце јутром сја,
Там' гдје с' Музам жертва шалъ, —
Зелена је там' Србија.

Било е око после подне кад сам дома приспѣла, мои сви спаваю. Я полако ступим, код сестре, у моіои и нѣной соби, положим шешир, — код матере мою велику мараму; гдѣ е отац почивао полако унесем сандук мой, па сам онда на пробуѣенѣ чекала. — Боже те радости! — Ал не само у кући радости, но замало па се сав комшилук стече. — онда сам видила, како е то лѣпо люблѣн бити у кругу сажителя своих. —

Сад ме ево дома, и могу ово писмо заключити кое е предуго; ал я на вашу стрилѣливост апелирам. Ако и та изда, онда прочитајте последнѣ врсте е конма желим, да колико ово пролеѣе измами цвѣтића у Топцидери, и око Айдукчесме, толико и из ваших груди за свой Род чѣсама. — е Богом!

Маја 7, у вече доцкан.

Ови су мои листови баш као ладо леж, што се развіе кад сунце заиѣ; и они се тек спрам шкиляве свеѣе могу отворити. — Данас смо я и моя сестра васдан сѣдиле, и шиле хальину, којом се она понавля. Шіюћи тако я сам нѣой причала о Бечу, о лепой царской невѣсти како е при долазку своје била обучена у хальину од црвеникасте свиле, накиѣену око врата пунольцима од природни ружица: едан пуноляк од бѣле, едан од румене ружице, и то е изгледало као вѣнац око врата, коим е майка природа груди свога любимчета украсила, кад ю е из нѣдара своих на царски престол спремала; — кад кад би нам дошао у собу Ава или Мама, па бз мало посѣдили, или е врата викнили: „децо! шта радите?“ А вече смо сви скупа пріятно провели. Ава е причао како е он у своіой младости по горьим земляма путовао; а я опет из мог путованя, и тако, кад е свеѣа краю догорѣла, растанемо се да се свако покою преда, но мене задржи још мало књига „Либуша“ кою

сам у Бечу од Франкла добила и слѣдуюћи превод из те књиге :

Любав и вѣрност.

У дубљину срца твога
Изпитуюћ' слазим долъ:
Са налазком бисер-зрна
Вес'о враћам се на полъ.

И рођена сестра да л' се
Тога зрнца сјаи тамо,
У саюзу са верност'ћу
Любав цѣну има само.

Любав то се зрно зове
Ал' пре нег га себ' задржим
Пусти да се још еданпут
У дубљину срца т'
спустим:

Не нађем ли и зрнце то
И прво ћу я бацити
Као без цѣне недирнуто
Опет натраг повратити.

Сад лаку ноћ мой ладолежу! Ако те кад год тво у руке узме видиће в л' свѣћа само шкиљила, ил' е ясно свѣтшила када си се ти развијао.

Маја 8. јутром рано.

Синоћ имадо узрока мое листове сравнити ладолежу, а сад би рекла да су они прави — сунцокрет; ер, спремајући собе, стадо код отворена прозора, гледајући сунце кое се иза брега рађа, моим листовима ове предаем врстице:

Јрко сунце кое сада
На плаво се небо дижеш
Ти и данас к'о и свагда
Цѣлу землю оком стижеш.

Ти долазиш са те стране,
Кажу шта сад видиш тамо?
Чиме Србин лечи ране?
Да л' надеждом пустом само?

Ал' за све те я не питам,
До за оне крае јужне;
И да у твојм зраку читам
Дижем к теби очи сузне.

Да л' му и сад она трепти
Док с' све већа тама хвата?
Јутром својм зраком слети,
Вече нађе с тугом брата. —

Сунце јарко на том своду
 Буди опет к'о што с' било:
 Свуда сјајно србском Роду,
 Опет буди сунце мило. —

доцніе.

Мало пріе да е дошао тко е за списатељку чуо,
 би зачуђено погледао кад ми мама рече: „Иди умеси
 едну питу за ручак.“ Ёр то свѣту ніе понятно, да я
 и осим писаня што радим, и радити умѣм, већ ме прави
 да сам слѣпа код обадва моя лѣпа бистра србска ока!
 Но гле мене! Ови мои листови несмѣду бити ни за кога
 процес, но единствено моя невина забава, и спомен о-
 вом дивном поднебію, кое е мене у колѣвци примило,
 кое е сваку мою пѣсму слушало, и — слуша.

Єдна пѣсма.

Тужни цвѣте! што си главу
 Оборіо у сред мая?
 За што мрачиш свою славу?
 Пѣсма т' пита изпод гая.

Време сва створеня гони
 Тамо, амо, па и стиже
 К'о и мене док не зарони
 Зефир ме у висак диже.

Што т' весело лице ніе,
 Већ си тако тужно клонуо?
 Кад и тебе сунце гріе
 А май те е задануо!

Не противим той се судби,
 Нити се я на ню тужим
 Свима тай изречен суд би,
 За што и я да с' изключим.

Листићи ти куд одлећу
 Шта ли то од тебе бива,
 Куд ти губиш ах одећу
 Дану ти од Бога жива!

Доста да сам послужіо
 Све до мое мркле ноћи
 Цвѣт на своме мѣсту біо
 И у дружтву, и самоћи.

Казаћу ти кад ме питаш:
 „Све што с' диже у висину
 Ко што тамо и ти хиташ,
 Мора насти на низину.“

Буди што ме питаш и ти
 Тако честит члан у Роду;
 Пак свом циљу увѣк хитай
 Достигнут' мир — и
 слободу.“

Ютром рано на св. отца Николая.

Плаво небо румени се зором, и разлежу се гласи звона
кои благочестиве позиваю да се седми дан Господу
Богу дѣла.

Глас ютренѣг рои с' звона
До Божѣг у вису трона
Са молитвом душа м' лети
Послушай ю Боже свети! —

доцнѣ.

Данас слави света црква у овде оближнѣм селу Язку.
Као што су такови дани празник свой обштини, то и
поедини сазиваю, и добиваю госте, пак смо и ми од
нашег пріятеља, тамошнѣг вретног свештеника Р.....а,
и отац нас две своме собрату у госте шалѣ. Већ се
за одлазак спремамо.

У вече.

Дан прође, и све што е донео однесе! Ми смо га
пріятно провели, (тамо смо нашли и честитого проту
митровачког, кои се и као свештеник, и као Србин од-
ликуе. — Камо срећа да су нам такве све проте на-
ше! — Он ми е препоручио да га упознам са Ву-
ком. —) и по лепом се вечеру натраг вратили, али тре-
нутак у коим стоимо, потиснуо е упечатленѣ данашнѣг
дана, ер пред нама пролива жалостне сузе код мог оца
на тужби една майка, кою е сна ужасно увредила, —
што ме е тако у срце дирнуло, да сам покрай свег
мог предузећа данашню славу описати, сад за свако
друго писанѣ не способна. Јдни родители! кад негују
дѣцу, они сею босиљак да од нѣга буде угодна кита
Богу, нѣма, и свѣту, а после дође да чемерику жанио!

Ей дѣвойке кое снајама поставте! Почитуйте ро-
дителиѣ онога коме сте се пред олтаром господа за-

клеле! То су ваши други родитељи. — Њих вређати
 есть грѣх неопростителни, као год кад би и ваше ро-
 дителѣ увредили; ер што кроз сав живот од оног часа
 како су вас родитељи из своих нѣдара дали, уживате,
 произтиче од труда нѣгови родителя. —

Мая 10. утром.

Сунчано и ведро освануло е ово майско ютро, и
 врева пробуђеног свѣта влада на све стране. Свирка
 пастира, и пѣванѣ тица долази из китњеста поля, ал'
 то све мене ведру не налази; ер прве рѣчи мое лю-
 биме добре матере биле су: „о діете мени е нешто
 врло зло, да Бог да, да се не поболем.“ То сад стре-
 пим у мом срцу да заиста тако не буде, трчим са при-
 руци налазећим се лековима, и Богу се сладком молим
 одврати тай облак од мое главе.

око подне.

Спасен онай о Господи
 Ко у жића бѣди коіой
 Очи свое диже горе
 Свемогућей руци Твоіой!

Хвала буди милом Богу моме, нашої е матери добро; а
 мени спаде олово са срца, и тешки терет с душе, —
 и сад винула би крила Бог зна коме србства краю, —
 да тестване руке не претежу, и послови за куйцу не
 вежу. —

Мая 11. пред подне.

Ютрось отвори врата, а кукавица из не далека гая
 тако кука, као да се излазећем сунцу на не што тужи!

— стадох да ю слушам. На то изађе и К....., и кад виђе шта я радим смѣшећи се рече: „шта сеіо вальда броиш колко ћеш година живити?“ Ніе, брате, отговорим јои; то е требало пре врбице брояти, кад я ни сам овдѣ била, него шта е теби онда казала? „казала ми е „куку“ као и теби сад, него ми е пріе ловац Петар казао да е греота убити кукавицу; ер су оне кѣри кнеза Лазара“. Е моя Катице, реко я, ми смо кукавне кѣри кнеза Лазара, — а то ни су ништа друго до тице, прем да наш народ слично о њима гата. —

Кукавица кука

Само у пролеће;

Вальда зато кука

Што оно одлеће.

А Србин за оним

Кука што е прошло

А пѣво би скорим

Кад би опет дошло. —

„Какав е то собор?“ рече иза нас у еданпут мама, „Гле ти њи стое! идите таки една готовите Фруштук, а една спремайте собе, па се обуците; ер могао би и данас г. Вук из Београда доћи! я нато таки у куйну, а моя Јулчика одспављуе зору. Еј село! помислим, да човек за своє новце честите послуге нема! Но што се неможе преиначити ніе совестно против тога ни роптати.

пред ноћ.

Ручасмо, и я позва сестрицу да идемо у виноград е радом нашим, знајући да у лепој природи побуђено чувство к племенитом, пріе до рѣчи долази; Катица, любителька цвѣћа, кад но буде пред ноћ, браће польско цвѣће по ледини ниже винограда, а мени ће по-сестрима мож'да кою пѣсмицу донети. — Но тек ми на врата, а Вук пред врата! (изпуни се прорицанѣ наше матере) добро дошао дакле Србин, кои е наше народнѣ пѣсме из колебе у дворове господске увео, и од пропасти их сачувао; ер е пастирка и жетелица почела већ пѣвати:

„Ах любви паклена!“

ће свой пут кроз предѣле србске да продужи, и уз пут свое пријатељ види, па полази сувим преко Митровице, Шида до Вуковара. Я сам још у Бечу супруги и кѣри остарѣлога Србина, кога с бригом опрavljaше, — обѣкала, да љу га до Шида, до мог зета проте, пратити, а родитељи допуштенѣ дадоше, тако опет на неколико дана остављам овај усамљени рај од куд свагда радо не изилазим, ал' сад се и радуем, едно што љу дату реч испунити, а друго што љу и мою родбину у Митровици и Шиду, видѣти.

Тако с Богом, ти мой мали краю
Ако и не свагда прави раю, —
Ал' остаю у теб' мой драги,
Сачувай их здраве Боже благи!

— На св. Кон. и Ђлену у вече.

Приве едног сата вратила сам се дому моме из круга мое родбине са края войводоѣине, гдѣ сам се са г. Вуком опростила, и сви га изиратили са жельом, да га опет међу нама жива видимо.

Дома, хвала Богу нађо све здраво и мирно, сладка мала братучеда пружила ми е на сусрет обрадовано ручице свое мале.

Мой е пут био пријтан. Тамо путѣва са г. Вуком, а овамо са мојомъ едномъ сестром кою нађем у Шиду код сестре протинице у гостима и коя ме е допратила, па у јутру полази дому своме у равноме Срему, у славној граници. У Митровици, редки србин и свештеник, прота М.....вић дочекао нас е ваљано. — Он се Вуку са своимъ увиђенѣм србски потреба, врло допао. —

Я љу се дуго и радо опоминати тога лепогъ пута кроз равна зелена поля Срема, покрај ланца дивни Фрушкогорски брегова, и непрестаног изгледа на милѣ-

не брегове Сербіе кои су се одюга плавили. Мене су често желѣ постичне обузимале:

Да ми Бог да крила соколова
 Да се винем до они брегова,
 Там да видим браћу, и шта раде
 Дали празност време им не краде. —

У вече.

Писмо едной пријатељици.

Ваше обећанѣ, многоценѣна пријатељице! да ће те скоро посѣтити ме, довело ме е брзо од родбине мое, до кое сам, као што сам вам, у повратку из Беча, казивала, господина Вука пратила. Моя сестра протиница, зет и деца, тако су ме се ужелѣла да су ме едва пустили. Хтели су да дуовске празнике код њи проведем; али я радујући се вашем долазку, задовољила сам се само с тим, што сам их после дуге две године видила пак похита дому да вас очекуем. Дођите брзо! Дођите, како лепо потоци жуборе врай кои смо ми јутром и вечером сѣдиле, па ме њија жубор сад пита гдѣ сте ви? — дођите, како су лепи брежуљци и долине, куда смо ми шетале, па ме сада и они питаю гдѣ е трећа друга? и марела пита е она, која е радо, као и я, под сѣнку њѣних грана долазила? — а и я питам: о што се све у свѣту овом растати мора! Што ваш славни супруг не остави лане посао свой па не оде, као што е хтѣо, у Италију и Рим, тежню свих вештака, те би се сад свратио да доврши М. светог нашег кнеза, и тако би ово лето донело нам опет ту радост да њѣгову красоту заедно уживамо. Кад не тако, а ви уграбите нашем раставленю кои дан и похитайте у њѣдра овой изванредно лѣпой природи, и у наручѣ вашој вѣрной пријатељици

М.....

Мая 22. пред вече.

Ютро е било ведро, а пред подне почеше се мутни облаци дивати, и далека грмлявина чути. Сад већ киша плюском пада, коју сви у глас поздравляю као благодат за усева. И я іой се по томе радуем; ал се некако под облачним небом не осѣхам као под ведрим.

Сад ми паде на памет: „Усамлѣна“ из Франклови пѣсама, која се са облацима разговара:

По воздуху ви путници неми	Бл' вас зрачак любіо, и сунце
С сажаленѣм глед'те мрко	Озарило лепо руменилом?
Амо —	А сад вас е гле! изневерило,
С дома краем есте с' опростили,	Те самцити бродите
Са сестринским изворима,	висином.
тужно?	

О, дам' може бити као вама!

Јди ваши скоро ће престати; —

Бр ви мож'те проплакат' сузама,

Бурно плакат' па ома нестати.

Неделя 23. мая после подне.

Освануо е дан без облака, али е сунце рано прежижало, што е знак да ће опет кише бити, као што се облаци и надводе већ. —

Я сам данас била е матером у цркви, и о, гдѣ су рѣчи е којима е човѣк, то ест, чисто срдце, кадро изразити оно, што осѣћа, међу тим, Богу посвећеним зидовима, гдѣ се види ограђен од пакостног свѣта, и чувствуе своје Богу близу?! Да каква ли е земля онима кои не држе ништа на утѣху вѣре и цркве?

Смутили туга твога жића дане,

Ил' све те изда, и остави овдѣ,

Не би ли имао ти часове страшне

Да Бога нема ах на небу ондѣ?!

а на послѣдку:

Чувай се оног кои вѣре нема
 У своіой души на цркву и Бога,
 Том люта гуя у грудима дрема,
 И свето ништа ніе код тога. —

доцніе.

Тія кишица из облачног неба роси. Код мое маме сѣди комшиница, баба Агата, а Катица оде іош пріе своіой другарици Мили. Я пак сирота немам куд, ни коме, една майка природа, па и она данас све мрко погледа, те не могу ни на кою страну. — Куд ћу? Шта ћу? па хайд у мою собу, ту узмем књигу „Либушу“ станем превртати листове, и наиђем на едно сочиненіе „das Waisenhaus“ из ког неку част преведем, гдѣ се прича како дѣца великог едног мужа пред очиним спомеником и од зиме, и од глади дркћу, а нико их и не гледи.

То за утѣху нашем народу да иіе он сам хладан и неблагодаран према люди свога поноса, само с том разликом што код нас такви люди ни споменике немаю!

Многобройне звѣзде трепте
 Над езером Генфским горе,
 А с облачног свода одзго
 Снѣг на землю вѣе доле.

Та дѣчица сузе роне
 Али отац то не види,
 И ручице нѣине моле
 Али отац не мож' чути.

А пред едном клече стѣном
 Што е хладна као и свѣт
 Пет сиротне дѣце коіой
 Богат отац естѣ узет.

Те дѣчице срца дркћу
 И од зиме и од глади,
 Ал' к ничіем срдцу неиду
 Сирочади ове яди.

Варош га е прославила
 Спомеником после смерти;
 Али стѣна на гробу му
 Немож' с' у хлѣб претворити.

Млогобройне звѣзде трепте
 Над езером генфским горе,
 А с власима снѣгобѣлим
 Старина се приближуе.

Он пред исту стѣну стане, На то стари са сузама:
 Дѣцу пита: „Што плачете?“ „Брже к мени у наруч'е;
 Они цвиле: „„Господине! Я сам отац сирочади,
 Ранитель нам лежи овдѣ. Нїе челик срдце мое.

„Дай нам хлѣба, глад нас мори, „Данас кров є мой довршен
 Ах и зима, дай одѣла! Ког сам за нас сазидао,
 О смилуй се, ако с' и икад На ви први хайд ступите
 Бѣда срдца твог коснуле!““ У нови дом за сирочад.

„Сад ми каж'те како бѣда
 Дође на вас мале тако?
 Како вам се отац звао?“

„— Он се звао: Жан Жак Русо!““

Далѣ ми не треба. —

Мая 24. пред подне.

Опет є ютро изглед на кишу донело, ал' су жестоки зраци сунца земљу од ючашнѣ кише пресушили, те нас двѣ оправи матери у винограде наше, да видимо есу л' почеле ранке трешнѣ зрети. Кад у виноград, о изгледа! Две трешнѣ една прама друге, румене се као оно бокор руже с пупольцима! Ту наберемо наше котарчице, па одемо у други виноград из над тога, кои лежи у край пута на лепом надбреж'ю, с кога се ужива изглед на сав равни Срем, и све, од Цера до Авале, брегови Сербіе, кои се у нееднакой висини као какав китњаст полувѣнац подижу. Ту посѣдимо. — Све дише новим животом, око неможе да се нагледнє развїяюће се красоте природе! А кад човѣк помисли да ће то све проћи, чисто га нека туга обузме, и весели поглед мутно почива над том пролазећом красотом, и он се у размишљавању изгуби. — Тако сам я сѣдила, — а две кукавице кукале су као да се една другой одзиваю, коє пубуди мою сею те рече: „Боже! сею, што се тим кукавицама прохтело у најболѣ доба кукати?“ Незнам од-

говорим јој, вальда веле: куку! Тоће све проћи што
 вас сад тако пљни и весели!

Проћи ће лъпо цвѣтно пролђе
 Увѣло лишће есен донеће;
 Зима ће бѣли покров спремити
 Под коим май ће овај трунути.
 Како е с твоим мајом човѣче?
 Ти имаш јутро, имаш и вече;
 У вече црна с' тама спустила
 И човѣка тога вѣчно покрила.

У вече.

Ах, ја би волела да е било што е ово јутро пред-
 сказивало, т. е. кише, него што се она разишла, и сун-
 це сјило. Тим би се тужной сръбкињи М..... уштедило
 едно чемерно изкуство више, да ће кад тад свему, што
 јој мило, морати казати:

„Ево рай остављам, без кривнѣ и грѣха.“

Наш свѣт има тако низко понятіе о опредѣленю
 женском да ме чисто страва хвата питајућисе: куд ћу
 ја с мојом главом, с моим духом, и срдцем?

Јо мени, за ли у туђину

Тай дар Бога да прогна сръбкињу? —

Данас после подне тек што смо ручали, дођоше нам не-
 ки гости, из близа, и далека, кое су ови довели да про-
 веду. Они ми доста новости донеше како се у любљѣ-
 ном сръском мом народу о мени суди и расуђуе. Они
 ме као мои пріятельи световаше да се књига оставим
 „ер вѣрујте зло се о вама говори, знате да нема дана
 кад се због вас не дишпутамо, и ако се тога неоста-
 вите, бићете најнесрећнија девојка (!) Айде да имате
 новаца, ко на пр. шго е била Анка Обреновића која

е књиге писала, ал овако богами, незнамо како ће те проћи.“ —

Даклем то фали што не мам новаца? хе што ћу ја кад не мам? веруем, кад би била богата онда би ми могла слободно една даска и фалити у глави, а не да имам главу врстне Анке Обреновића, па би ми се свѣт опет кланяо. —

Па лѣпо мое драго србство! То е за мене, да знам како код вас стоим, доста, а за вас е да за себе знате ово:

Прво опредѣленѣ човѣка есте — да е — изображен; да човѣк без изображеніа нїе човѣк, ер он само едним воспитаніем човѣком постае, без кога он у паралели е марвинчетом стои. Да е изображе. ъ темель обштој, ер и поедини люди срећи, ко том смѣ противурѣчити? Оно доводи у подпуно споразумленѣ душа, на чему се едино и брачна срећа осныва. Мати мора бити изображена, *) ер е нѣн уплив на дѣцу први, а нѣн позив велики и свети; и док неузимамо и зображени Србкinya, неће бити ни род Србки изображен, већ у вѣк, сматрајући га е те точке, стаяће е едним столѣтіем натраг, од срећнии Европски Народа.

Какав е то грѣх што ја књигу любим, шта ли ми пагубно може та наклоност донети? ја мислим, и то ће ми сваки кои нїе без мозга допустити, да е болѣ, што ја, кад е недѣла и светац, проведем време у читању, него коме да из под руке висим, ил на прозору да чекам, ко ће од куд проћи. — А на последку чуйте ме србски родители! Болѣ е да ви вашим кѣрима спремите лено воспитаніе него новце, кои доносе бѣду; пакао, и несрећу за супружно станѣ. и болѣ да иј научите любити своју цркву и свой род, овако као „Списателька,“ него што их научите любити моду, и суетно кићенѣ, те сте тиме узрокѣ, што кодъ србски синова само новац вреди, кадъ друге никакве вредности нема.

А за мене не мойте се бринути! За мене, која се тако исто посла не боим, као што читати умѣм, мени,

*) Чутай: и ообра жена.

мени — како Богъ милостиви даде! Он е створио небесне висине, и орла у висини, пак се за нѣга и побринуо. — Тако е и — самном. — Я пак и умирајући пѣвају:

О просвѣто Божји зраче,
 Без тебе се люди тлаче.
 Залуду им сунце сја
 Кад у срдцу коров клја.
 У просвѣти Бог се слави
 И приноси тамян прави,
 Ньом е вѣруй човѣк само
 Подобіе Божъ право!
 Она царства, престол диже;
 Без нѣ народ пропаст стиже.
 Она праву срећу дае
 Што до самог гроба сјае.

Сад лаку ноћ свѣте! У надежди на отца небеског
 срдце ће мое почивати спокойно, а ти, бди, брини се
 о мени, проричи мою судбу, којом само виша десница
 влада!

Мая 25. у вече доцкан,

У пркос јучерашњем изкуству! Данас сам научила
 едну мою лекцију, и од сад сваки дан мислим по едну,
 али из чега, то несмем казати! еръ се боим немо-
 гућства изпит положити. — Вечерас сам читала едну
 новелу из дана пређашниѣг Наполеона, у књизи „Ли-
 буши,“ и будући да ми киша нѣ дала донети какав
 домаћи цвѣтак за мое листове, то стављам едан туђ у
 преводу из књиге „Либуше.“

„Л а к у н о ћ!“

Та и сузе потекле би	Небо е сад помрачило,
Из нѣжности к Теби мое!	А едном би оно ведро!
Зар ни една неће звѣзда	Ах како е по све прошла
Просинут' из ноћи ове?	Моя лепа срећа брзо!

Нећу ли те више видит'
 Онда, звѣздо лаку ноћ!
 Идем онда я спавати
 Одкуд с' неће јутром доћ'!

Мая 26. јутром.

Опет киша!

Кад смо спремили, и фруштуковали, тада ми рече
 мама: За Бога диете! Што не узмеш те не довршиш
 онај посао на Ђерђефу? од кад ти стои!“ И сад има
 више од два сата како код прозора, спрема тамног не-
 ба ситан везак везем. — Мало час дође и Катица за
 свой посао, и чим сѣде, поче пѣвати:

„Ил' облачно, или ведро
 Нама е све едно.
 Кад е киша ми сѣдимо
 И пѣсме пѣвамо.“
 Кад е ведро ми идемо
 Па цвѣће беремо

На ово послѣдне я диго главу, и реко: Бога ми
 сеіо моя румена ружице! Те две врсте есу прекрасни
 додатак на путничку пѣмицу нашега любимца пѣсника,
 још додај:

Долине су наше сада
 Китњасте са цвѣћем;
 Цѣлог лѣта я се млада
 Све по цвѣћу шећем.
 Но доћи ће есен хладна
 И онастће цвѣће,
 Само да ми пѣсме јадна
 Угушити неће. —

„Читаш ли ти то одкуда сеіо?“ да како, из главе, из срдца, од куд хоћеш, оговорим іој. „Бога ми, еси поета, кад ти не треба да за сваку строфу табак артие издрляш!“ Ваша ми пресуда, госпођице Катице, много ласка, смешећи се, одговорим іој. — На то баш дође Ава из свое собе, и чим у собу ступи, я га предусретнем: Аво, имам срећу явити вам да имате у кући іошт едног поету. Ено га сад в баш изпѣвала едан додатак на Люб. Ненадовића пѣсницу, кои ніе нигдѣ прочитала, „Па то ніе чудо, рече Ава, „знаш како су нѡй у Варадину на изпиту казали да се не зове бадава Ст.....ћа. (Она е била пето дете мои Родителя у варадинской школи, и сви су свагда први ђаци били, а нѡй в горнѣ рѣчи изговоріо на изпиту стари Деханд; жалим што и я у школу дата ни сам а можда би и я моим родительма образ освѣтлала.) — Него дед ти старій поето! Преправи данас Любомиру у Будим писмо, да му мало новаца пошлѣмо, док он отуд ніе поетизирати стао.“ — И с тим се та шала сврши.

У вече.

Ко незна какво е било србско небо после косовске битке, нека вечерас дигне очи горе, у тамоу натуштено небо, без ни едне надежде звѣздице да ће сутра ведро бити, па ће моћи учинити себи о том представлењѣ; — но нека нико не гледа у ово небо сада, но нека баци умни поглед на небо над србством, тамо ће барем двѣ звѣздице гдѣ слободом сяю угледати. —

Звѣздама.

Кад почию излазити звѣзде,
Оне онда една другой слѣде.
Па кад с' тако наређаю лепо
Ми кличемо: Ал' е небо ведро! —

Мая 27. у ютру.

И опет киша! И то хладна, непријатна киша, због ког време више есенском добу, него лепом пролећу, личи.

Сад сам опет имала кад научити едну мою лекцију, из чега, то опет несмѣм казати; ер ми се види мой удалъни Учитель неће од свог ђака желѣним узпѣхом обрадован бити. —

Пред ноћ.

Овай ми е дан био дуг као год Деспотџорџу у мрачној тамници. Најпосле са звуком гитара проба друго расположенѣ потражити, но залуду. Жице су издавале тихотужне мелодије, у којима Србин своју судбу преповѣда, а ти гласи мимо срца неиду. —

Ой предивна Фрушка горо,
Сви милина ти си стан,
Сви милина, ал и туге
Што осѣћа срб јадан.

Твоје с' небо любко плави
И зорице красан зрак
Вр'ове ти дивно злати
Кад разганя ноћи мрак.

Твои с' брези дивно дижу,
Из међу њих многи до
Кои весна обавије
Све у цвѣће китњасто.

Дивна ти си Фрушка горо
Кроз тебе ми с' вије пут;
Чаробним се твоим красом
Наслађује моя груд.

Бистротечни поточићи
Кривудаю любко свуд
Из пријатних многобројних
Извора што с' виде туд.

Ал и суза ока често
Окол' мене роси цвѣт
Коју ли осѣћанѣ
За мой мили србски свѣт,

Изобилно румени се
Свуд у теби трешњѣ род;
На све стране грожђе едри,
И од сваке воћке плод.

Из ког славни боравиду
У утроби твојој, сан,
Те споменух, суза кану, —
Мутна као овај — дан!

У вече.

Има дана, кои човѣка на догађае у прошлости више опоминио него други дани. Данас е у право месец дана, како сам са мојом другарицом у туђини походила гроб Пѣсника Бранка, и колико сам се пута тога данас опоменула! —

Време се са догађаи свои брзо одмиче, даљ и даљ у прошлост, али што оно сасобом не однесе у заборав, то — е — спомен. Докле е света и србског Народа споминяће се: Доситеј, Раић, Мушицки, Нѣгош, Сима, Вук, Светић, и млади пѣсник Бранко, ер:

Тко се умом у висине
 Поднебесне, к сунцу вине
 Томе живот овде трае
 Докле сунце небом сјае.

Мая 28 у вече.

Непріятна хладна киша престала е поливати младо зеленило пролећа. До подне тамни облаци, кроз кое е сунце кадкад проламало, разлавили су се и разишли; а ја сам безпокойно продѣвке игле брояла, едва чекајући да се небо разведри, и земља осуши. После подне сјило е већ майско сунце на сасвим ведром небу. Пред ноћ сви из куће, пуни желѣ за слободним воздухом, разиђемо се по нашим добрама. Ја и Катица са малом Милицом коју кад за руку кад на руке наше, — одемо у виноград зовоми велики гдѣ красни трешаня имаде, којима су гране до землѣ спуштене, са кои е и мала Милица трешнѣ брати могла, и од радости смејала се, тапкала ручицама, да е нама много веселя причинявала. — Набравши наше котарице пуне, па праћене вечерњом звѣздом и излазећим месецом оставимо зелена брашца полако пѣвајући:

Куда се год пут мой віе
 Нигдѣ мени тако ніе
 К'о на тихи усамлѣни
 Твои груди што е мени
 Мила мати природо! и т. д.

Мая 29 ютром.

Не обично, али познато пѣванѣ на еданпут се из дољине зачу коѣ е све ближе, и ближе долазило, а сад прођоше, две—три гомилице побожни путника, стари млади, обоег пола, Манастиру Светог Кнеза! Срби из Бачке и Баната обичествую пред празник сошествія од манастира до манастира ићи и угодницима Божіим свое свете цркве поклонитисе. Али ово су сад премалене четице према оном врвеню пре мађарске буне, од коѣ е віор многима мир, веселѣ и кућевну срећу безбожно разнео. Само жишку народнѣ свѣсти ніе могао уништити и угасити; ер видимо ове гомилице са гробова погинувших своих и са развалина долазити, да душу свою код светих задужбина окрѣпе. —

Ово е леп ясан майски дан! Благодатне каплѣ росице блистаю спрам злаћани зрака ютренѣг сунца.

Роса се блиста
 Сунца спрам чиста
 Ко бисер исти
 Коим се кити
 У граду горда
 Са грудвом леда
 У срдцу своме
 К чувству свакоме
 На коме права
 Срећа почива! —

Срећа права, то е сирота од свию оставлѣна:
 али е пут промашен, кои к нѣойзи води. —

У вече.

Како е вече ово лепо! тек што е сунчаног зрака са високи брегова нестало, а пун мѣсец, на другој страни неба, подиже величествено своју главу, и спусти зраке љубко светлећи кроз зелено дрвеће и липове гране, од којих се сво село зелени у славу сошествiа св. духа месу апостоле, празника сутрашњг. И Багре-на и лековита зова похитале су са своим белим цветом за овај празник. Све ово дае земљи нешто вишезем-но, тим више, што над овим звездама круна трепти!

Овако е вече за пѣсника! Оваког едног вечера спѣвана е моя пѣсма:

Како ово вече тихо

На срце ми дѣйствуе. и т. д.

А ево пѣсне вечера овога:

Кад с небо мути, некаже за што,

Нит росна киша рад кога пада,

А срдце мое да каже на што

Што оно само зна за се сада?

Ј зар да коме чувства изјавим?

Та пре љу мртва да се утаим!

Скрива се земља под покров ноћи

Док звѣзда трепти на небу сјайна.

А завѣс срдца зар треба поћи

Да снимим? чувства и јавим тайна? —

Нек туга, радост, у нѣм' почива;

А тайну небу тек нек открива.

У подне, ил вече живота свога

Потужи сваки на земљи овой,

И ја би гласа имала тога

К'о многи пѣсник у пѣсми својој;

Ал да ми судба зар буде јавна?

Та пре ће примит земља ме тавна!

Юніа 2.

арев 7

Ово су били лѣпи дуови. Обдан ведро небо, и майско сунце, а у вече пун мѣсец међу многобројним звѣздама. Но само не бјаше Србског кола, на сред села, као обично у свечане дане; ер сва младеж оба дана после подне листом оде на славу у манастир светог цара Уроша, последнѣг потомка лозе Неманића:

Кои круну чим очину прими	Нѣга мачем, другог смрти косом
Мачиѣгову младуглаву сними!	Судба брзо раста са престолом:
Бѣдан Урош! Он ко' цар Србије	Млади Милан, као княз Србије
Царство оца ни видіо ніе.	Нигда име подписао ніе!

Славни от'ца наслѣдници млади!
После оба род су стигли яди. —

Први дан празника дошавши из цркве, почем сам мою майку потражила да ю у руку полюбим, и нафору іой дам, станем код мог астала да намѣстим вѣнац, кои сам у цркви при клечаню од траве по цркви посуте оплела, (наш народ оставља те вѣнце за случай грознице, тад кров нѣга неначету воду пропусти и грозничавом, кад грозница хватати почне да поіе даде) а у том ми неке нѣжне руке очи заклопише. Станем као слѣпац рукама испитивати, и на име погађати тко е? ал' се ни сам дуго мучила, ер кою сам желѣла да дође, нѣно сам име и споменула одма. Тек я реко: госпођа Милева! А именована весело смѣюћи се ослободи очи мое, коє іошт едног госта милог, нѣног супруга, гдѣ на прагу стои, угледаю. Тим се гостима од свег срдца добро дошли, рекло, ер сам два лѣта у најлѣпшем согласію душа с њима, под нашим кровом, кад е нѣгова вешта рука манастир Светог кнеза живописала, провели, а особито нас две. — По обѣду он мораде отићи у варошицу Р..., гдѣ е едан мермерни крст, задушбину едног пастира, узео да ради а люба му остане код нас. Изпративши нѣга нас три одемо у наш виноград, кои на површ'ю

едног брега лежи, и ком сам я, због особите красоте положая, и дивног на све стране изгледа, дала име красота. Дошавши тамо, поѣдамо под марелу, старо мѣсто наше, која е родне свое гране над нама раширила, и пустивши очи по дальном простору, разговарале смо се, пѣвале, шалиле и смѣяле. У том се и сунце нагнуло већ да заиђе, а спрам нѣгових послѣдних зрака тако се лѣпо Авала видѣла, тако се ондѣ, гдѣ Београд лежи, нека пруга белясала да си мислио, само мало напрегни очи, пак ћеш високу круну царева видѣти. Я погледим нашу другарицу, која бѣше очи тамо упрла, — и рекнем јој: Там' су крај твоје отачбине! А нѣој сузе груну. — У том и сунце заиђе, а вечерња тама полако заче застирати изгледе краја, ком и мое срдце вели:

Тамо тамо, я би сада,
 Душа ми е тамо рада,
 Там би да ми живот тече
 И последнѣ нађе м' вече.

Вече е било тако красно да е човек иоле с већим чувствама морао предпоставити уживати га под плавим небом, кое бѣше украшено сјайним мѣсецом и трептећим свѣздицама, нежели под кровом, па ма и од палате спрам множине свѣћа у златним чирацима. Ми смо добру част вечера провели пред кућом сѣдећи на трави, тако смо и вечерали као прави селяци. —

Други дан нас глас јутренѣи звона пробуди, и ведро небо дочека. Мама оде на јутренѣ, ми останемо те кућу спремимо, будући е наше куће обичай да отац с јутреня у чисту спремну кућу мора доћи, чак и на сокаку мора почићено бити. — Приуготовимо и фруштук, после кога одемо, да мало и у природи уживамо лѣтно јутро последнѣг мая. — Рукама пуним польског цвѣћа и урошене вратимо се кући, ер смо преко велике траве по нашем једном вођу к извору ишле, покрај

ког се наша сѣница зелени, а испод нѣ поток жубори кои више те сѣнице у воће утиче, средом воћа тече и на другом крају воћа изтиче. Али треба знати какова е то сѣница. То су три граната ябукова дрвета, која су гране едно с другим саставила у густу сѣницу склопила, коју я до любичице, и развитка нѣног цвѣта, па док се трава не покоси, не полазим, ер се зміа боим. Хей да тако може човѣк и двоноге зміе свѣта овог, као ове из траве, избећи. —

Кажи срдце зар већем и тебе

Уедаше зміе неизбѣжне?

Ах дабогме! оне се дигоше

На невинне гласе мое пѣсне. —

Код куће ме дочека пробуђено мое любимче, кое тад обучем. — У том рече мама: „Хайд' која ће те надгледати ручак, а една нека иде самном и Милевом у цркву.“ Ко има нову халъину, рекнем я, а Катица прихвати: „Немой ти да я мою халъину као она баба кожух свой што е бацила у пећ.“ „Знате господя Милева! То е била една баба коју су поновили са кожувом. После како се рекне ко ће ово ил' оно радити? а они: ко има нов кожу. Кад се баби досади, а она с кожувом те у пећ кад е највећма горело: „хайд гори, кад ћу я због тебе све радити, а ти ту гори.“ Но ко имаде нову халъину, оде и у цркву. — —

По ручку смо читали новине, а пред ноћ хайд опет у шетню куд нас стазе водише по овој околини лепой. Било е, да нас е сваки час опоменуло што на пробавлѣне код нас дане другарице ове. — Вече нас нађе на брегу витезићу. Тай брег починѣ се дизати на сѣверной страни код последњих кућа крайног сокака од истока. Нѣгово површѣ само зелена травица увія, а даљ лепи виногради, и луг таки преко пута. На нѣговом се простору у велики пост (ускршњи) младеж скупля,

и сигра нарочите сигре, које владаю само уз тай пост.
Ту и ми посѣдамо. Пред очима лежало нам в цѣло село,
и други дивни изгледи, одатле одпратимо последње май-
ско сунце за брег, а едно га в чувство пратило овако:

Майско сунце с Богом, с Богом!	Жесточіе тай ће сати
Ти се с нама сад разстављаш,	На то твое зеленило;
И све што е дошло с тобом	Твой крас с нѣга ће спадати,
Другом зраку ти остављаш.	Док с' не буде промѣнило.

А сад с' лѣпо све зелени,
Разношарно цвѣће цвѣта;
Пѣвцу сваком, па и мени,
Ти с' најлѣпше овог свѣта.

У повратку сукобимо се са Антонијем шумаром кои
нам румени ягода даде. — Јулчика нам изнесе Милицу
на сусрет, којѣй сав шеширић ягодама и цвѣћем наки-
тимо, (и као голубче ягодама наранимо) и тако в кући
донесемо. —

Вече прекратимо са гитаром. Я сам од Србијанке у-
чила марш краља Драгутина. —

Сутра доцкан види нас јутренѣ јуниско сунце на
извору врбаку, гдѣ смо у хладу шљивика читале „пут-
ничка писма“ из „Шумадинке.“ Док смо ми у духу пре-
лазиле остров Риген, и прайско приморѣ п страшну мор-
ску бурю са очима ума гледале, покрај нас в бистри
поток тихо жуборио, уком се ведро небо, и ясно сунце
огледало и мѣсто оне морнарске пѣсме:

„Морски Боже! страшни Боже!“

Зачуемо гласе пѣсме:

„Мене мои шећером зоведу,
А я нећу да сам шећер бели! и т. д.

А словаци пѣвају:

Звернися Маре! зверни,
 Заборила си ключе в зерни! (у зоби)
 „Взяла я их, взяла
 „Да би добрѣ мала!“

„Да би и ми добрѣ мали, рече гошћа, айдемо кући да што око ручка помогнемо.“ Богме ништа друго, прихватим я и тако дођемо кући. —

То после подне ми сѣдимо у соби, а неко куц, куц наврата. По обичном: „слободно“ врата се отворе, и ето ти нам пет женски особа у посѣту, међу њима една непозната Србијанка, а остале су биле: една одавде, три из Р..., мати са две лепе ћерке. Они страну госпођу представе. То е била Шабчанка, и чиновниковица, а сестра ученог Магазиновића у Београду, која ме е познати желила. — Она е била висока, отмѣног држаня; лице јој издавало скромност, а из очію јој разум виріо кое су, кад год сам у њу погледала, на мени почивале, чисто неко соучастіе издавајући, и то ме к њој, као и сав појав њѣзин, привуче тако, да сам после као какву сродницу сматрала е. —

Она изяви желю посѣтити манастир св. кнеза и нас све у друштву позове, кое и не одречемо.

Како смо на сокак изашле, узме ме изпод руке, и далеко за друштвом останемо, у разговору полако идући. „Душо моя, говораше ми она, „ви не треба да будете издајник вашег дара, ер би самог Бога, кои вас е њиме украсіо, увредили. Ви ће те код лепи душа свагда одзива наћи, а на ниске и подле немојте се ни обзирати. Видите, княз Михаило, најобразованіе лице око ког се надежде роду вию, почествовао вас е сатом, том се почећу можете дичити; сви честити хвале вас, ко вас позна незна вам мане; вѣрујте ми я чим сам вас видѣла, возлюбила сам вас као мою рођену кћер Милку.

Преко свега мое дете драго, нема ништа ни дому, ни народу, без — просвештенія. Я се тако трудим, моим кѣрма лепо изображеніе дати и срећном би се майком осѣћала кад би своју цел постигла.“ и пр.

У тим смо пред манастирска врата дошли, гдѣ е остало друштво већ чекало. Преко едног ђака замолимо да нам се црква отвори, и наскоро ето оца Леонтіа са ключем. Ступивши у цркву, Србијанка е била умилѣна украшеніем храма тога, ког е иконостас Аврамовић лане довршио, и вѣчни спомен свое вештине оставіо. Говорила ми како ю е изглед Доситееви соба ожалостио, но да ю е Архимандрит, пѣсник ког е познати желила, утѣшио, да ће предузети опраляњѣ соба, у којима се онако велики дух развіао. Моя Госпоја! примѣтим іој я, Доситей, прва свѣћа наша, іошт ніе у срдцу свога народа подпало чувство благодарности: Овдѣ стое нѣгове ћеліе развалѣне, а у Србиі ніе му ни мѣсто гроба познато, да може какав путник барем листак травице са нѣгова гроба понети, или, кои Србин осѣћа, шта е Доситей србском роду био, да може стати и рећи: овдѣ Доситей почива!

У том е и отац Леонтіе ѣивот светителя отворио ког смо цѣљивали редом, — цѣљивали свету руку коя е држала скиптар царства Србског. — На поклопцу изнутра висиле су многе жертве од сребра и влата. Но я ми“лим да е нѣговой блаженой души наймилиа жертва ко му ступи са чувством туге и сѣћаня, шта е србству с њиме на косову пало и пропало. С тим е чувством нѣгове свете остатке цѣљивала та кѣи оне землѣ, кою е нѣгова царска круна украшавала. —

У женској преплати, отвори нам отац Леонтіе други ѣивот, у ком су хальине кнеза Лазара, у којима е он на косову последнѣг дана обучен био, и — живот свршио. Ай, како мора Србину при том угледу бити! — Но велики укор заслужую они, којима е та драгоцѣност у притяжаніе дошла, што ю ни су оцѣнити знали, и болѣ сачувати. Хальини се скоро форме не зна, она е парче

по парче одкидана, и суевѣрним, од свети отаца, за крайцарицу за две давана: онај дође с болестним очима, и заиште парче да брише очи, онај да носи покрај себе, онај онако, онај онако, еле од те знатне халъине само предњи скутови цѣли су. —

Захваливши отцу Леонтију на његовом труду, опростивши се с њим одемо из манастира с великим упечатљивимъ на срдцу. — Из под манастира чекала су кола наши гостию да нас на угљански мајдан возе, но Србијанка е предпоставила самном пешке ићи, а сви остали одвезусе. — Та романтична пустина плѣнила е жителъку шумадиѣ. И заиста да е тамо лѣпо! Спушталисмо се и у утробу землѣ, гдѣ те е еза прошла помишляюћи да ти е ту обиталиште вѣчно, а на површю землѣ само привремено. — —

Сунце е свое вечернѣ зраке већ тихо спуштало, кад смо се одтуда враћали. Прагио нас мајдански чиновник, син честите прайске землѣ, која двери свои наука жедним синовима Србиѣ отвара, и враћа их неодтуђене обичайма свога народа, нити пуним лукеуса, као што од њи почини Француска, но враћа их напоене оним што благородан вид има. — Тай е Прайз и у Русији служю, и много нам лепи черти те наше едновѣрне сѣверне браће причао. —

По повратку с мајдана послужимо наше госте ужином. — Србијанка многократно при опрощтаю повтаравала ми е: „Дођите ми у госте, имате у Шапцу и тетку, али дођите управо к мени. Истина Бог, немак вас куд провести, нити какви знатности показати; ер Србија нема ништа, до чим ю е природа украсила, и крвави места гдѣ се Србин за ово мало слободе борю;“

С њима, своје мужу оде и наша гошћа Милева. Изпративши их, одем у мою собу, и за спомен тай честитой србкињи напишем:

Већ се зора румени
 Будућности велике
 Над гаеви зелени
 Миле земљѣ србске.

Глас слободе одавно
 Разлеже се онуда
 Свестан србин одважно
 Чуваће ње туда.

Умно с' сунце подигло
 К њему срби стреме,
 Траже видит' што њ никло
 Да приспѣ на време.

Да свом роду путове
 За будућност отворе,
 Коју к слави готове
 Кад све врстно творе.

Боже силни с висина
 Благослови намъру,
 Тешко дѣло истина;
 Али за род и вѣру.

Юниа 3. јутром рано.

О, баш се на селу не може живити. Ђли само зора заплавила, учестаю петли ти вѣстници дана, као да су најмљни да успавани свѣт буде! Кад га разбуде, ето онда вреве! час звече кола, ил котлови, на воду пролазећи редуша; час блее овце са яганци, кои се са ноћишта крећу, праћени свирком фруле пастира; час гони кои волове а крупна клепетуша едногласно звечи, волар огрнут дугом кабанцом, свой дуги штап да по путу лупка пустивши, као поносит войник сабљу, звижди по арији тдѣ-кое народнѣ пѣсме или игре. Данас опет уз то обично разногласије стои звека мотика на колима, која у карвану провозе копаче на кукурузе, — па да ти њ олово на трепавицама морао би очи отворити, и ако ти њије срдце од олова морао би помислити: Боже, како ли ће жестоко сунце те данас пећи, и прах земљѣ, коју ће они данас превртати, њиова знойна чела посипати! А како ја, и сви, кои у њину класу не спадамо, те люде преко рамена погледамо! како ли наша Милостива госпа умилније своју „Шосхундл“ на крило подигне, него што прими поздрав, или што предусретне земљдѣлца, на кога труде Бог благу росу, и

плодну кишицу шалѣ. — Но доста, доста! како осе-
 љаш, онако и предусретај те твое „Ближнѣ“ нити
 вређай са презренѣм њих, у самом себи достоинство
 човѣка; али другоме то ненамеђи, ер ако кад ови твои
 листови до јавности дођу, и любопитство какве штехером
 покривене очи на њих обрати, — бити ће тад: о, то
 е auf Ehre gemein писано. Та дихтерка само лангвай-
 луе човѣка.

Разговор изображени србкиња.

Liebe Freundin ди си синоћ
 Um Gott's Willen била ти?
 А какав ли леп Gesellschaft
 Bei Frau von — синоћби!

Све е било ту beisammen;
 Вече бѣше angenehm;
 Играло се — али я ти
 Бия verstimmt, при том свем.

Ербо Strauchen имадо ти,
 Па од тога и Kopfweh!
 А и онај ту е био
 Па знаш да смо ми facheux.

Я би дошла, али Liebe,
 Знаш ли за mein neues Kleid?
 Како ми е да виш' шнайдер
 Ферфушово цели Leib!

Због тога сам юче васдан
 Била тако desper t
 Да за друштво я ти gar nicht
 Пасовала нисам тад.

пред ноћ.

Сад ме посла мама код бабе Маре, да ю зовем да
 помогне заливати расаду по врту. Кад я одо, а баба
 сѣди на огњишту, и гаси угљѣвлѣ! Кад сврши, сасу у
 лончић, и пружи на другој страни сѣдећој жени с
 рѣчма: „На то носи, па дете три пут запој, и уми.
 Не бой се, не ће му ништа бити, не пада крст у чи-
 ню. А довече ићи ћу да забележим траву, што ћу у
 јутру изкопати, па ћеш му онда ту траву у неначетој
 води дати да попије, па немај бриге.“

Кад жена оде, а я окупи бабу: хайде баба учи ме гасити углѣвлѣ и бацати белег. А баба стаде се смејати, и плѣскати рукама, говорећи: „Иди девојко не говори ковшта; ти врајла па да седиш да гасиш углѣвлѣ, Бог е тобом!“ — Та нећу я баба никоме гасиги углѣвлѣ, него само хоћу да знам, па ми мораш казати, нећу ти дати мира, докле ме год не научиш. „А смеш ли ти,“ одговори баба, „ићи у поноћи под воденичко коло кад хоћеш да те научим?“ Сад се я станем смејати той великой тайни углѣвля коя се под воденичним колом, у глуво доба, прима! — Баба се на мой смей разлјути, па љипи, и оде нашој кући, я полако за њом, и опет се помиримо, па ме у врту научи слѣдуюћу басну од главобоље:

„Устук, устук главоболя! камена ти вечера, рогобна ти постеля, не можеш код нас ести, не можеш спати, већ иди у дубљину морску гдѣ звона не звоне, гдѣ љаци не пов. Заклинѣм те св. Јованом, св. Петром и Павлом! И тако се сви светци спомену.

Юніа 4. у вече.

Данас е біо лѣп дан, какав само у овом поднебію, у ово доба бити може. Кад е сунце западнѣ брегове скоро додирнуло било, — поизлазимо сви на сокак, и под нашу разцвѣтану багрену ков станемо, ков сѣднемо. Већ е нѣн бѣли цвѣтак своим опалим листићима землю посуо біо, и мене опоменуо, да ће време тако сав крас природе увѣнут пред наше стопе положити. Мала Милица купила е опале цвѣтиће, и мени у крило доносила. Бог зна да л' ніе тако и анђел мог живота увѣлим цвѣћем мое стазе кроз живот посуо!“

Юніа 5. у вече.

Опет у вече! А гдѣ ти е ютро? гдѣ летњи дан? Ютро е однела метла, и перушка, — а дуги летњи данак ушила е танка игла. — Но ево ме мой листу к теби у вече да и ти празан не стоиш, и мене лѣност'бу не кориш. Ти јошт не знаш да сам я нашой удалъной пріятельици обѣкала да бу јой обичае, и чараня нашега народа послати, да и с тиме запад упозна; ер то, вели она, „народ карактеризира.“ Дакле данас ти нека предаем, однеси јой, нека преведе било на нѣмачки, француски, било на талијански, енглески, — на кои език хоће, сви су јой ти у власти. —

Дѣвоячка чараня.

I.

Кад се неотично нов мѣсец види, стане се одмах, прекрсти и рекне: „Ой мѣсече новаче! кажими име суѣеника мога!“ тако се три пут рекне, онда се скрсте руке, и слуша, какво ће име тко у селу викнути, па то ће бити име суѣенога друга. — (Една е у нашем селу тако радила кад е нов месец видила, па сирота с највећим смиреніем стала да послуша име суѣеника свога, а тек една жена у комшилуку из свег грла викну: „гиц! гиц! гиц!“ —)

II.

Кад се, опет неотично, нов мѣсец види, стане се, и таки прекрсти и очита оче наш, и мѣсецу рекне: „Ой мѣсече! нов новаче! ти по свой земљи сявиш, и сву земљу видиш, а на той е земљици и мой Богом суѣени; я бу метнути земљице под главу, а ти ми га ноѣас на сан доведи да га видим.“ По том се изпод десне ноге узме землѣ, завеже у край кецелѣ, и метне под главу, легне се на десну страну, и ништа се више не говори. —

Ђурђејска чараня.

I.

У очи Ђурђева дне иде девојка у шуму, и ускине грану од бршљана, савије у вѣнац, и десном руком себи на главу метне говорећи: „Кои е мой суђени нека ми на сан дође да ми скине зелен вѣнац с главе.“ — По том се повеже, да не би тко вѣнац упазіо, и под вѣнцем спавати легне. —

II.

Опет у очи Ђурђева дне, за сунца оде дѣвојка и узбере грану траве која се зове зановет. Ту грану метне себи под главу, и говори: „Зановети: не зановетай самном, већ ми ноћас у очи ђурђева данка дай санка, лепа санка, да видим суђеника мога.“

III.

У очи Ђурђева дне расече дѣвојка дотле сачувану сладку ябуку по поле, и говори: „Не сечем ябуку, већ срдце, (на пр. кога она воли) ту ябуку закопа под стрею, и говори: „као што ће ова ябука трунути, тако нека труне нѣгово срдце замном; као што ова стрея капљъ, тако нека нѣгово срдце замном яда!“ —

IV.

У очи Ђурђева дне, оде дѣвојка у врт, па кроз едну, од оне три тршчице којима се на св. Василија (ново лето) василица нашара, провуче два пера бѣла лука, која равно сасече, тршчицу скине, едно перо назове срећом едно несрећом; срећу веже црвеним концем, несрећу црним, и у јутру пріе сунца иде гледати ил' е већа срећа, ил' несрећа. —

V.
 У очи Бурђева дне, узме дѣвойка главицу бѣла
 лука, забодє скроз чіоду и говори да не пробада лу-
 кац веће срдце онога кога воли. По том ту главицу
 обѣси у димњак, да се, тако намѣнює, суши срдце о-
 нога кога она воли. — (Я мислим да бабо спреми ду-
 ката, што ће найпоузданіє дѣйствовати.)

VI.

На Бурђево дан пре сунца, устане дѣвойка, па из-
 трчи на полѣ до плота, па обѣма рукама задрма плот
 говорећи: „Я дрмам плот, плот землю, а земля суђе-
 ника мога.“ Тако три пут, па онда неосвртајући се
 врати се у кућу. —

Юніа 6. после подне.

Данас є свѣта недєля, кад се Господу Богу дѣла.
 Я мислим да Богу противно ніє, кад човек што полезно
 чита у нѣдєлю, и — себе тимє поучава. За то сада
 хоћу да до пред ноћ читам: „Geist deutscher Klassiker.“
 И то искре Гетеовог Геніа.

Пред ноћ.

Сад затварам књигу о којој проговорити што, при-
 знаєм, ніє ми дато. — И опет, опет, гдѣкоя чертица
 тога великог мужа собственим изкуством потврдити се
 дає. — Он є быо Евангелист свога Столећа. —

Я се усуди нѣгови мисли таквуги се, и нешто
 превести:

„Као што тамњан живот углѣна обнови, тако об-
 нови молитва надежду срдца.

Чисто срдце, и узвишенє мисли! То є, што од Бо-
 га треба да просимо.

Присутствіе бѣднаго досадно в среѣнному; али, ах! Среѣни бѣдноме іошт више.

Човек, ма што да му се прикључи, нека помисли да му се то као човѣку догађа, а не као едном особито среѣном, или несреѣном.

Судбина дубоке начини ране; али често излечиме, ране, кое срдце срдцу зада, срдце кое само себи зада, те су не излечиме. —

Судбина наша погдѣкои пут изгледа као плодови-то дрво у зиму. Тко би при жалостном изгледу тога помислио да ће ти укочени стубови, те шиљасте границице, првим пролећем опет озеленити, цвѣтати па и плод донети? ми се том надамо ми знамо то.

Обхођенѣ, то в огледало, у ком сваки свою слику показуе.

Име еднога човека нив огртач, кои о нѣму тек само виси, да се іошт вући и дрпати може, него в подпуно прилюбљна хальина, та као и кожа уз нѣга самог прилѣплѣна, кою парати и засѣцати неможемо, а да и нѣга самог не ранимо.

Юніа 7. у вече.

Лѣп в освануо овај дуги летњи дан, а такав в и краю дошао.

До подне проведо га на измѣнце у соби и — куйни. —

Послѣ подне сѣдиле су двѣ сиротице и свой женски посао дѣлале кои се ни у најбогатијој кући пре-небрегнути несмѣ, а некмоли у нашој малој кући, — К.... в пѣвала више народних пѣсама на послѣдку и едну пѣсму кою као да пѣва едан путник кои в дома и рода лишен, — а ми ти таквог едног удалѣнога имамо, — па та пѣсма у нама тужна побуђуе чувства да и сузе прокапати морамо. — Звуци су пѣсене те давно престали, а ми несмѣдосмо една другу погледати, бо-ѣи се да една другу своим сузама за удалѣним бра-

том не уцвѣли, а овамо капале су сузе обема. — На последку я узо мой гитар кои даде гласе:

„Ой таласи мили хайте!
Чамац далъ мой терайте
А ти буро доћ немой
Пут е данас далек мой.“

Па баџим гитар, изађем на полъ, да сузе слобод-
нѣ теку за братом, до кога е пут:

Далек' преко бѣла свѣта,
Нит надежда мени цвѣта,
Да ће драги бродар поћи
И к своима кад год доћи

Юнія 8. у вече.

И данас е сунце преко ведрога неба свое путованѣ
свршило, и топлотом зрака сазреванѣ жита помакло.

Пред ноћ рече мама ићи са Юлчиком у врт, набра-
ти за сутра зелени. На путу добиѣм новине, и кад дѣ-
войку оправим са зелени кући, сѣднем код бокора раз-
цвѣтане румене ружице, да новине прочитам. Оне до-
неше вѣсти са бойна поля. — —

У седмици нађем едног пѣвца с оне стране Саве.

Он опѣва највећи брег на свѣту. Али кои? ние ни
едан из нѣговог дугог путованя, а нису ни Татри, не-
го — гроб!

Прочитавши пѣсню погледим на наше гроблѣ, коѣ
према мени на брегу од востока лежаше, и чисто не-
знам с каквим чувством помисли:

Дакле то е тай не преходни брег! Па опет баџим
очи на лист, и на име пѣсника, ком у уму реко:

Пѣсниче! Баци јошт еданпут очи на тај малени, непреходни брежчић, пак ћеш видети да ніе по све не преходан; ер нам душа преко нѣга у болји свет пролази; а гдѣкога и име преко гроба пређе. —

Ако не вѣруеш, а ти погледай:

Да име Мушицког
Тамо не почива
Нит име Нѣгоша
Земљица покрива.

Па и твое неће
С тобом у гроб лећи:
На славе ће крили
„Найвећи брег“ прећи.

Одатле одем у виноград донети трешаня. Савіяјући родне гранчице погледим води Сави, преко кое се равна Мачва, и Цер планина плави; ал' то се Цер тако лѣпо види, и близу чини, да мислиш само трептанѣ лишћа видети, а шта е овдашнимиа знак да ће кише бити. „Биће ружно време, виде се турске планине.“ Тек ћеш чути оностраног селяка да вели. А за што ніе Србске планине? докле ће ово-и оно странска браћа едно другом узаймно срдце цѣпати? Они нас зову Швабама, као да ніе косово и наше несреће извор!! А нѣиова е земля нама „Турска“ као да ю ни су они своіом крвљу од Турчина одкупили!!!

Юніа 9. у јутру рано.

Боже лѣпа јутра! Од ноћашнѣ тихе, без мунѣ и грмљавине прохладивше нас кишице, по трави и лишћу трепте бисерне капљице спрам јутренѣг сунца, кое свою главу на чистомѣ небу подиже, кое е, рекао би, после ноћашнѣ кише плавлѣ и ведріе, а цѣлом природом нека неизказана пріятност влада!

Ја ћу то лѣпо јутро провести у врту, куд сада са моим посленицама полазим.

У подне.

Ово полак дана под обзор'ем плавог неба прове-
дено, протече у пріятном уживању:

Мое посленице, Ката и Ружа, две лепе сеоске дѣ-
войке наше, пѣвале су ми као слави у гаю, — най-
после нагоним и трећу посленицу словачкињу да ми
пѣва едну пѣсму коју е из под карпата донела, — и
она зачне пѣвати пѣсму која е србски од рѣчи до рѣчи
овака :

„Од куд се сунце рађало, Там' е дѣвойче яблан садило.	Чія ћу люба я постат' Ако би била люба старому
„Расти ми расти високо А по земљи расти широко	Не мило то е срдцу моему Ер старя иде у полѣ
Уроди мени ябуком К'о мое лице руменом,	А за њим ничу коприве, Млади кад иде у полѣ
Ербо я имам дар послат'	А за њим ничу тополѣ.

Юніа 10. ютром рано.

На данашњи лист стављам билѣжке из ючерашнѣг дана.

Док су мое посленице лук, першун, и остало пле-
виле нисам им се дала од пѣваня одморити, ер ми е
за тим стало да што више, како басама и других ча-
раня, тако и народних пѣсама скупим; знам за цѣло да
у оне три збирке кое е вретни Вук издао све народнѣ
пѣсне нису, и да би још онаке три књиге биле, само
кад би се још едан Вук нашао, или овај заслужни ста-
рина још толико поживѣо. Тако од моих посленица чуем
између разних, и слѣдуюће пѣсме:

I.

Кулинова када, и два гаврана.

Полетише два врана гаврана
Од Мишара поля широкога,
И од Шабца града біелога.
Превзаше сву богату Мачву,

Пребродише халовиту Дрину.
 Лете право на ваку Паланку,
 И на кулу Кулин капетана.
 Изшетала Кулинова када,
 Изшетала па их запитала:
 „Ой Бога вам два врана гаврана!
 Ђете л' скоро са поля Мишара?
 И од Шабца града бiвлога?
 Ђете л' вид'ли Кулин капетана?
 Ђ л' потоко Србе па Мишару;
 Карађорђа ухватио жива,
 И у Стамбол цару оправио?
 Ђ л' Якова на колац натако?
 Попу Луки кожу одерао;
 И е л' Васи одсекао главу?
 Води л' доста мачванскога робля
 Да му дворе у дворови любу?“
 Ал' беседе два врана гаврана:
 „Ой Бога ти Кулинова любо!
 Ради би ти што питаш казати;
 Ал' морамо како но е било,
 И како смо очима гледали.
 Две се силне ударише войске,
 Ђдна србска, а друга е турска
 Пред едном е Петровићу Ђорђе,
 А пред другом Кулин капетане.
 Тукли су се кано люто зверђ
 Докле едан другог не надвлада.
 Србска войска турску надвладала,
 И погину Кулин капетане,
 Погуби га Петровићу Ђорђе;
 Још погину Мула Сарайлија
 Погуби га Чупићу Стојане;
 И погину Оружића Мека
 Погуби га Подцерац Милоше.“ —
 Кад е када саслушала речи
 Она паде на зелену траву,
 Како паде, више не устаде. —
 Нью е горки чемер угушио
 На зле гласе од поля Мишара.

За сад ову едну, други пут остале. Руке имаю
посла, ер већ починѣ спреманѣ за наше силне госте о
св. кнезу.

Перо мое, перо мило!
Често тебе я оставлям;
Али ніе нигда било
Да те по све заборавам.
Ти си мени миљано! — — —

Юніа 11. у вече доцкан.

Данас опет перо мое
Не види смо нас се двое,
А сад ноће доцни часи —
Треба свѣћа да се гаси,
Перо мое лаку ноћ!

Юніа 12 у ютру рано.

И данаске перце мило
Ти ћеш ми се одмарати,
С тобом папир, и мастило
Безпослено почивати
Док дан краю не клоне.

Тада опет, перце мое,
Я ћу да се теби вратим
Послуж'те ми ви сви трое
Нншт' спрам звѣзда што
вас тражим;
Ноћ развіе цвѣт најлѣпши.—

У вече доцкан.

Ютрошня последня врета звони као какво обри-
цанѣ да ће Бог зна шта виспреног овај лист данас
іошт примити, а овамо никакви виспрени мисли сад на
аудиенци ніе, већ:

Лаку вам ноћ звѣздице,
На небу плавом високом,
Нека вам трепте зенице
Над земљом у сну дубоком.

Ил' сте ви свѣтли прозори
Кроз кое анђели гледе?
Тако е! А дух се молећ' говори
Да ми мой род зла не повреде.

Юніа 13. пред подне.

Како е село наше сад пуно шума и вреве!

Вашарціе, и слѣпци већ почињу долазити. Први са своим товарима само кроз сокак прођу, а други на колима и пешке из куће у кућу сврћући, свое путовањ до манастира св. кнеза продужуе, пѣванѣм, и у гусле свиранѣм свой малени дарак заслужуюћи, као што и пѣваю :

Крайцара е мален дарак
 Ал' велика задушбина.
 Христянине не пролази
 Мога дарка не пронеси;
 Ёр кад дођеш пред престолѣ
 Ти судіе небеснога,
 Он ће тебе запитати :
 Кажи душо шта с' чинила
 На оное кратком свѣту?
 Ёси л' гладног наравила,
 Ёс' нагога оденула,
 И слепоме уделила?"

Такови е гласова пуно село.

Изиред двѣ-три куће у еданпут долазе звуци гусала и слѣпачки пѣсама; само треба имати милосрдно чувство, и — подашну руку. — Наравно да се и наша врата од таквих полагаженика сваки час отвараю. За едним таквим изађем да затворим врата, и чуем гдѣ нетко на сокаку ове пита; „Тко вам е уделіо? Ёсте л' ню видели?“ А вођа изишавшег слѣпца одговори: „Видили смо едну девојку, (а он ме е сам видѣо) она нам е и уделила, а како ти кажеш, то ће баш твоя кума бити.“ Я сам познала тко пита, и за кога пита, па изађем на сокак, и питаюћой проговорим: Кума ёло! Зар тако треба свою куму да не посѣтиш? Она обори трепавице над очима вѣчитом ноћу покривеним, и стидно одговори: „Кумо сладка стид ме е од старог кума и

куме, а я све за вас разбирам, и увек кажем нека вам Бог да и овог, и оног света.“ На то е позовем: Ходи ти кума Ђло, нема нѣи код куће. „А ди су сладка кумо?“ упита. Отац е отишао у винограде, неће доћи до подне, а мама е отишла у Ириг код сестре, него хайде унутра, а баш и да су они код куће, па опет треба своју куму да посѣтиш, и с тим е уведем у кућу. Съди кума Ђло, кажи еси л' за вино, или за ракију? „Пила сам кумо ракије,“ гласио е одговор. Кад си пила, а ти да ужинаш, па да се мало вина напиеш. И тако своју куму почастим. — На последку јој рекнем: кума Ђло, ти си на гласу пѣвачица, хайде ми пѣвай едну пѣсму, али само жалостиву. — Она вољно извуче из торбе гусле и гудало, коим неколико пута преко танки струна повуче, и почне пѣвати:

Везак везе госпођа баница,
 Од те Босне, од земљѣ поносне,
 Везак везе у небо погледа,
 Небу гледи, па сама беседи:
 „Боже мили чуда големога
 Свуда ведро надамном облачно!
 Бог би дао да ми добро буде.
 Па погледа преко воде Дрине,
 Преко Дрине у земљу Србију,
 Тамо гледи, па опет беседи:
 „Ј штали ми моя майка ради?
 Шта ли раде до два мила браца,
 И Ђлица сея единица?“
 Истом она у речи бјаше
 Али ето слуге Радослава
 Из дворова нѣне миле майке.
 Колко га е млада угледала
 Толико е пред нѣг' изшетала
 И овако нѣму беседила:
 Казуй брже шта ми ради майка?
 Шта ми раде до два мила браца,
 И Ђлица сея единица?
 Ал' беседи слуга Радославе:
 „Ой Бога ти госпођа банице!
 Твоя майка три веселя чини:

Јови синоћ довела девојку,
 Стеви јутрос очли по девојку,
 Сеј Ђли прстевцие дошле,
 Па те зове на веселъ майка.“
 Ал' беседи госпођа баница:
 Причекај ме слуго Радославе
 Док я спреим кићене дарове
 Брату Јови свилену доламу,
 Брату Стеви калпак и челенку,
 Сеј Ђли везену мараму.
 Ал' беседи слуга Радославе:
 „Ой Бога ти госпођа банице!
 Тебе твоя поздравила майка
 Да не носиш големога дара
 Већем само до три крпе платна
 Чим ћеш сеј свате даривати,
 И снајма стазу застирати.“
 У том пођу, воду Дрину пређу,
 А кад бише у гори зеленой,
 Али пева госпођа баница,
 Сва се гора од песме разлеже.
 Часом пева, часом слугу пита:
 Кажи мени слуго Радославе
 Води л' коло моя стара майка?
 Ђс' пред двором шатори распети,
 И тсу ли копля пободена
 За копляма конъи повезани,
 Врани конъи девет юговића,
 И зеленко Милош Обилића
 Конъиц шарац Кралъвића Марка?
 Нъой беседи слуга Радославе:
 „Пред двором су шатори распети
 Сва господа под шатором седе,
 Мало далъ копля пободена,
 За копляма конъи повезани,
 И пред двором дивно коло игра,
 Коло води твоя стара майка,
 У руци јой струк бела босилька
 Са коим ће будити младенце.“ —
 Кад с' из горе двори забелили
 Ал' беседи госпођа баница:
 „Ой Бога ти слуго Радославе!
 Кам' пред двором шатори распети?
 Камо да су копля пободена,
 Камо коло да пред двором игра?

Ал' беседи слуга Радославе:
 „Ой Бога ми, госпођа банице,
 Шатори су били разапети
 Ђсу били, пак су и скупљени,
 И копля су била пободена,
 Ђсу била, па и повађена;
 Водила е коло твоя майка,
 Па и коло играти престало.“
 У том они у двору стигоше,
 Ал' у двору кука стара майка
 Кука стара, кано кукавица,
 Ђр е Јову синоћ саранила;
 Сина Стеву на носила међу;
 А Ђлица под покровом лежи!
 Кад то виђе госпођа баница
 Врисну млада до Бога се чуе,
 Люби браца, люби милу сею,
 Кука, куне слугу Радослава;
 Бог т' убио слуго Радославе!
 Што ми ниси право казивао
 Да не идем гором певајући,
 Већ да идем гором кукајући
 Да од горе све одпада лишће,
 И да с' тресу из корена еле,
 И да тице са грана полећу
 Да видиду синю кукавицу,
 Кукавицу, од Босне баницу
 Коя нема браца од заклетве,
 Ни сестрице сладка разговора!

После подне.

Ђдном исту пѣвачицу, садашню куму мою, са малим дететом дан едан нађе у нашем селу. Отац мой знаменуе дете, по том дуго време прође, а за крштенѣ детета не долазе. На послетку, у едну суботу дозове отац мой отца новорођеног синчета, и упита га' „Море синко! шта ви ваше дете на крштенѣ не доносите?“ питани тужно одговори: „Не ће нико слепачком детету кум да буде. Говоре да е циганче, они би кумовали, ер то валя, ал' слепчету неваля се ни пошто кумовати.“

Мой отац поћути мало, па ме викне из друге собе, погледиме и запита: „есил чула шта овај сиромашка каже?“
 Е сам Аво, одговорим ја, па ја ћу том детету кума да будем. Отац се окрене обрадованом сиромашку, који е богалъ руком био, и рекне сутра ће обштинска бабица доћи по дете твоје, а ово мое дете биће му кум. Ја мом кумчету дала сам име Божи дар. — Мало сироче, имало е све ручице опечене, како га е слѣпа мати близу ватре положила била. Мене е тај случај увео да познам колика е беда ти несрећни, и како врачбине нашег народа пуштају и гдѣ-коју хрђаву клицу у нѣгову душу. Као и то: кад сретнеш попа, то е несрећа, а цигане сусрести то е срећа!! Еданпут имадо прилику смејтисе онима, који тако вѣрују:

Био е едан од оних дана кад зимни облаци побегну пред топлим сунцем, које јошт има само да снег истопи, па да се и само красоти землѣ радује, а ја сам се возила у варошицу И.г тетке мојој. Блато е било, на мѣсти јошт и снега бјаше; само е стаза за пешаке прилична била, којом су ишле три жене из нашег комшилука, и самном разговарале се. Спуштајућисе у први дол, сусретнемо едну гомилу циганки са великим, и пуним торбама. „Ето среће, ето среће!“ повичу мое комшинице. „Фрайла биће мо срећни, сусрелисмо цигане, па још са пуним торбама!“ А да сте срели свештеника упитам ја, бил онда биле срећне? „А ја“ одговори едина, свештеника срести то није добро; да смо сад каквог срели, бацили би се за њим чіодама, а ви сеном.“ Ја станем разказивати да не вѣрују да е несрећа сусрести оног који чин Анђелски на себи носи, и Бога за све нас моли, а срећа сусрести цигане, протуве свѣтске! И да е то отуда произишло: кад су турци нашим царством завладали, и у наше се землѣ населили, жене наше, кад им се тко разболи, или несрећа каква догоди, ишле су булама, ер су буле врачаре, а буле, као крвници наше вѣре, одмах им кажу: „јо морала си попа сусрести; (наудио ти е петак“ ер е петак њина недеља) „су-

сретнеш попа, сусретнеш твою несрећу, сусретнеш турчина, сусретнеш твою срећу.“ Ми из Србије пређемо овамо, и те укоренѣне врачбине пренесемо собом, а овде Турака нема, па су нам цигани срећа.

У том сиђемо у дол, и стаза њих одведе кроз едно воће, из ког се пређе у едан виноград, и зађе чак на други брег. Кад оне да пређу преко ендека у виноград, кои е од пешака стазу бирајућих сав изгажен био, а пред њима на еданпут севне будак, којма е газда стазу закопавао, и лютит газдин глас зачу се: „Натраг триста вам вера, зар е овуда пут?“ Пак их повитла са оним будаком, а они бѣжи средом блата! После сам им се смејала, како су срећне биле, што су цигане, па још е пуним торбама, сусреле. —

Тако е то било онда, а сад се приповѣда, да прелази од едног до другог, па да сваки себи од туд науку извуче ту: Да сусрести цигане не значи срећу, а не значи ни несрећу; ер шта може сусретанѣ овог, ил' оног, са моим догађајима обште имати? за цѣло ништа.

Зацѣло треба и ја да идем видети ел' мое замешено тесто кисело, да не буде о њѣм приповести, као о едном мешеню хлѣба у нашем селу.

Доцније.

Приповѣст о мешеню хлѣба.

Една жена у нашем селу замеси хлѣб, па оде у воћњак, да протресе шљиве. Протресајући шљиве, заборава на замешен хлѣб. У несрећив сѣти се тога папотрчи кући, оставши на земљи лежеће шљиве, кад код куће ал то се замешено тесто сво по наѣвама развишло што е већ узкисело било. Она брже размеси потрпа хлѣбове у хлѣбницу, па отрчи дапокупи шљиве, да не поеду свинњи. Кад дође кући, ал то хлѣб увелико заметанѣ у пећ. Она брже прожари пећ, стрпа хлѣбове у нутра па отрчи да покупи и оно мало шљива што е, хитећи због хлѣба морала на земљи оставити. Кад е

оући дошла, има шта и видети. Пећ сасвим хладна, а хлѣбац се истом згрозио! Шта ће сад? она онда лѣпо накршка суви граячица, наложи ватру, па трножник (саџак) на ватру, хлѣбац по хлѣбац на саџак да га допече.!! У том е послу затече из винограда идући ђевер, (кои е и данас жив, и кад год се развесели пециво хлѣба свое снае прича) кои кад види шта ова ради, зачуђено е упита: „шта е то снао?“ „„Ништа брато, одговори ова сасвим тихо, ето допичем лебац.““ Па настави опет стицати под хлѣб ватру. —

Юнія 14. пред ноћ.

Већ се почињу скупљати гости. —

Мало час дође и моя пріятельица, Умѣтникова любба, са своим супругом, којима одмах нѣину собу я уступим, ер су јошт е врата викали' „Само нам нашу собу дайте, да нас желя мине они лепи дана.“ Да, одговори им я, наша ће соба остати знатна, ер као што су наши даровити люди те среће, да се после смрти за нѣих подижу чувства, тако ће ю долазити да учине подворенѣ соби, у којой е Аврамовић живіо, кад е манастир светога кнеза живописао, што нѣму за живота ни су чинили. — Умѣтник се тужно наемее, и незнам шта би ми одговоріо, да у тай мах не стаде човек едан на врата кои рече: я носіо у Митровицу угаль, па вам едан майстор послао астал кои сте наручили.“ Хе радости! У три скока биле смо, смо моя гошћа и я, код кола; ер то бсше мой стол за писанѣ, са полицом за кнѣиге. Стол у собу, полицу на стол, кнѣиге у полицу, папире у чекмеже, било е дѣло такове радости од нас двею, да су нам се и смеяли. —

Сад идемо Манастиру св. кнеза и я незнам, ал по свой прилици да не ће у свой нашої великой кући овог вечера моћи бити сама, нити пак времена имати да чув-

ствовања жалостног кнежевог навечерія перу предам. —
Ено у манастиру звона звоне на Бдениє! силан народ
тамо врви!

На Видов-дан; у вече врло доцкан. —

Куда ме сада одвлачи чувство
У полъ тужно, у полъ пусто,
Великом гробу среће и славе,
Юнака дични, и царске главе,
Ах свако србче коє се роди
Срце га прво Косову води
Да за сав живот кроз прошлост дальну
Осѣти тешку тугу и рану;
С душом се често по нѣму віє,
Нариче тужно, и сузе ліє.
Нит има жалост іошт рѣчу кою,
Да Србин тугу не изрази свою.
Пѣвци су србски туд мисли свое
Ранећи, тужне строили спое.
И моя пѣсна туда се вила
Уз сузе коє њ душа ми лила.
И опет тамо носи ме туга
Из садашњости таиног круга —
Да судбу нашу за данак пита
И тражи да међ' звѣздама чита:
Кад ли ће пѣсму воскресенія
На Видовдан пѣват Србадія?

Юніа 16. око подне.

Како є сад тихо и мирно у нашем селу!
Осим манастирских звона, коя се сад разлежу на
парастос умерших. ништа се не чує!

Ючерашня врева чисто ти се чини да ти є рой пче-
ла преко главе презуаю! —

Са раном зором врвіо є различан свѣт, гомилама пеш-
ке, и на колима у не прекидном карвану, да є од ве-
лике, силним людством подигнуте прашине, чисто помр-

чина била, тако, да си могао разумѣти ону врсту у књизи
кнеза Лазара:

„Од прашине облак се навуче.“

А кои су у вече мѣсту свога благоденствія дошли,
ти су се враћали, и с онима к манастиру идућим сре-
тали, те си могао у еданпут видѣти у путу сву масу
народа, кои е подигао се к љивоту свога „светог кне-
за Лазара!“

Еси ли пак код манастира био, то си видіо како
е црква од рана ютра, па до првог звона, без престан-
ка пуна народа улазећег цѣливати светитеља, тако, да
сваког труда стане, док се до љивота протисне! — И
како старице, или болни, или майке с болном дѣцом,
прилажу жертве: пешкире, воштане котурове; воштани-
це свѣће; или воштану ногу, руку, око, на пр. шта кога
боли. — Могући и од сребра доносе жертве.

„Вѣра твоя спасет тя.“

Видіо си како свештеници обучени у црковно одѣ-
явіе болнима молитве читаю. —

Видіо си како е при служби црква дубком пуна
народа, да ни на врата доћи неможеш, — нити око
цркве проћи, ер е сву порту богомольни народ притиснуо.

А кад се литіа око цркве носила, видіо си како
народ у свом смиренію до црне земљѣ приклонисе, и бол-
не понамѣшта да литіа преко њѣ пређе! —

Видіо си како е овдѣ и ондѣ каквог слѣпца кои уз
гусле кою народню пѣсму пѣва, обколила гомила слушаоца
обоег пола, старих, и младих, па пѣвали се юначество
каковог србског юнака, то ћеш примѣтити изражени по-
нос на лицу слушаоца. —

А пѣвали пѣвац како е кнезу Лазару анђео на сан
дошао и питао хоћели царство небеско, или хоће цар-
ство земаљско? Ако хоће земаљско лишиће се небеског,
ако хоће небеско, мора изгубити земаљско. Цар, воле

царство небеско, и сутра погубише га Турци на пољу косову!

И пѣсму:

Како су полетиле шарке тице перѣм шарене, од онога бойног поля косова, и попададе на бѣлу кулу кнеза Лазара! како е изшетала верна люба кнеза Лазара, и питала шарке птице есул' вид'ле нѣног господара, србског кнеза Лазара, и старога Юг-Богдана, и нѣни девет мили браћа млади Юговића, и десетог Милош Обилића. А шарке тице казую како су вид'ле да су Турци погубили нѣног господара, србског цара Лазара и т. д. То ћеш онда видити озбиљног старца, и веселог младића у жалости погружена, да им се и суза низ лице рони, а гдѣком се окрене и тужно осталима рекне:

„Ей тужан и жалостан! ми смо нашу царевину имали, па све тако да пропадне!“

Тако се слави овдѣ код нас Видов-дан!

Јуниа 17. у вече.

Добро те сам јуче написала славу Видовог-дана, ер данас незнадо ни гдѣ е перо, камо л' да е нѣим пишеш, будући е све из соба изнето било, да би се завашарена кућа опет у ред довела. —

О, мои дани! Ви имате мало часова кое я могу мојой тежњи посветити. Не жалим писаня; ер я и нисам у станю написати, што би читајућем србству полезно било, но жалим што тако мало читати могу, чим би себе ползовати могла. Но што ћу? Човѣка еваког обстоятелства определяю.

Сад ћу да почнем читати „Наполеон у Египту.“ Кое ми е пре нѣколико дана јоште, едан Прайз, чиновник са майдана, послао. —

Юніа 18. у ютру рано.

Радуем се данашнѣм дану. Вишнѣ, и трешнѣ имаю се брати, а мое є код посленица стаяти, — тако љу га у природи провести. Истина сад су настале вруѣине, што є не навиквутоме мало потежко; — али мой па- стирски шешир, и трешнѣве гране, дат'ће ми заклон од сунчани зрака, моя пак Ружа и Ката, пѣваће ми од ютра до мрака, па неће л' то бити царски дан! Понећу и мое плетиво, и прву част „Наполеон у Египту“ што сам синоћ читати почела. —

У вече.

Ево пѣсама кое ми пѣваше данас посленице мое:

I.

Сунце зађе за невен за гору
 Єтрве се у двор сазиваю,
 Коіой редак на водицу ладну?
 Редак дође прошеной девојци,
 (Изпрошеной али покуѣеной)
 Да она иде на водицу ладну.
 Пути су іой на войнове дворе.
 Заклинѣ се преклинѣ девојка
 Да ће проѣи, погледати неће.
 Кад є била сирам войнови двора,
 Чарне су є очи превариле,
 Погледала у войнове дворе;
 Ал' пред двором копля ударена
 За копляма коньи повезани,
 А войно се из пред двора шеће
 На глави му калпак и челенка,
 Обукао зелену доламу,
 Препасао саблю златоковку.
 Бога моли прошена девојка,
 Да застане на водици ладной
 Другарицу войнову сестрицу;
 Што молила Бога намолила;
 Застала є войнову сею,

Застала е па е запитала:

„Ой Бога ти, воинова сејо!

Куда ти се братац оправіо?

Ил' на войску, ил' ће по девојку?“

Ал' беседи воинова сея:

По девојку, ал' по тебе неће;

Тебе куде трои кудиоци:

Ѕдни куде: люта као гуя;

Други куде: болна преболана;

Трећи куде: санљива, дремљива.“

Люто куне прошена девока:

„Кои куди: люта као гуя,

Гуя му се око срца вила;

Кои куди: болна преболана,

Боловао, па се не дигао,

Кроз кости му трава проицала

А кроз зубе горка чемерика;

Кои куди: санљива дремљива,

Неимао у болести санка.“

То изузти, па душицу пусти,

Од жалости за воином своим.

II.

Ѕчам желе сремачке девојке,

Ѕчам желе, ечму беседиле:

„Ѕчам жито у Бога лепото!

Ми те желе, а ми те не еле;

Кумовски те коњи позобали.

III.

Или грми, ил' се земля тресе?

Или бие море о брегове?

Нити грми, нит' се земля тресе,

Нити бие море о брегове,

Већ то ези Ябланова моба;

Пред ньоме е Яблан на коньци,

У руци му струк бела босилька,

Руком маше, босиљак мирише:

Лако, лако, моя силна мобо!
 Сама ми е госпођа код двора,
 Не ће знати да е силна моба
 Већ ће мислит' да е турска войска;
 Млада, луда, поплаши ће ми се,
 Танка, витка, преломи ће ми се.

IV.

Наджнѣво се момак и девојка,
 Наджнѣв'о се летњи дан до подне.
 Момак најнѣво дваест и три снопа,
 А девојка дваест и четири!
 Кад е било вече о вечери,
 Надшја се момак и девојка:
 Момак попи дваест и три чаше,
 А девојка дваест и четири!
 Ал' девојка врло мудра била:
 Рујно вино под астал сипала,
 А снопове на раме дизала.
 Кад у јутру бео дан освану,
 Момак лежи ни главе не диже,
 А девојка ситан везак везе
 На чардаку на дебелом ладку.

V.

Жела моба у два господара:
 У Тодора, и у Теодора!
 Тодорова ужинала моба,
 А Теина ніе ни ручала,
 А стотину снопля повезала.

VI.

На край мобо, на краю е добро:
 На краю е момак и девојка.

Она жанѣ, а он сноплѣ веже,
 Сноплѣ веже, у девојку гледи:
 „Душо моя, оћеш моя бити?
 До године мое жито жети?
 Од сребра ћу сри ти саковати
 И са сувим златом позлатити.“

Све су ово мобарске пѣсме, кое су данас мое ра-
 динице, Ката Ружа, Ана, Анђелиа, на вишњама и треш-
 њама пѣвале а ја у ладку сѣдећи плайвазом билѣжила.
 Од таквих се гласова сва околина разлегала; ер гдѣ год
 се вишња и трешња руменила, ту су по една — ил' по
 двѣ жене ил' дѣвојке гране савјале, и мобарски пѣвале
 С тим се пѣсмама овежу виногради, вишњѣ и трешњѣ
 оберу, ечам и жито пожнѣ.

Испод наши винограда, к југу, дуж' брега проте-
 жу се њиве, на којима е већ бов пролећа нестало, к
 преображено класѣ, као да ти шапће; Лѣто ће скоро
 проћи! Али то слабо тко примѣчава; ер е природа о-
 сим њива, свуда јошт у пуном зеленилу, из међ кога
 њиве са житом ечмом, кои већ у снопови лежи као
 златна застирка изгледају, а не као опомена на долазак
 есени.

Та тко би сад и мислио на есен, кад винова ло-
 зица истом што се цвѣтом осула?

Мени е овај дан у њдрама природе врло пријатно
 прошао:

Очи су се занимале красотом природе, а слух са
 гласом народних пѣсама, чувства пак са обојма.

Тако кад човѣк нађе себи занимања, коим не грѣ-
 ши Богу, ни — ближњему, сврши течай дана чисто, као
 оно сунце.

Јуниа 19. у вече доцкан.

И данас сам јошт у руменилу јутра, са моим јуче-
 рашњим радницама, у виноград отишла, и опет цѣли

концерт, како од њих, тако и из све околине, слушала.

У подне сѣдећи под трешњом, која нам е дала заклон од сунчаних зрака, при ужини запитам их: Бога вам, мое лѣпе дѣвойке, какве ви оно пѣсме пѣвате, кад у божињњи пост, у соби без свирца играте? На кое Ката, лѣпа, лѣпе, веселе нарави дѣвойка, одговори: „Ако желите чути, можемо ми вама и сад едно коло повести, па и попевати; вала Богу! ни смо данас копале кукурузе, да смо уморне, већ, с гранчице на гранчицу, скакутале, као оно тице ластавице.“ С тим ухвати своју другарицу Ружу, друге двѣ пружеше руке, и сташе на широкой стази играти, и пѣвати:

I.

„Хоя! хоя! преко поля
преко поля,
То не било само: хоя!
само: хоя!
Веће момче и девојче,
и девојче.
Стиће момче нег девојче,
нег девојче,
У стиду е заискало:
заискало:
„Дай девојко белу руку
белу руку.
Да те водим майци мојој!
майци мојој
Ако не ћеш душо дати
душо дати,
За тобом ћу я умрети,
я умрети.“
Она рода милостива
милостива,
И на срдцу жалостива
жалостива,
Па му дала и обадве
и обадве.

II.

Кити Мила киту смиля
киту смиля
Смилю поче беседити:
беседити:
„Аой мени! смилю жути
смилю жути,
Тако ћ' и я ужутити,
ужутити:
Драг' ме проси, майка неда,
майка неда,
Недрагом ме обећала,
обећала,
За недрагог морам поћи!
морам поћи!
Како дакле смилю жути
смилю жути
Не ћу и я ужутити
ужутити?“
Невестница ужутила
ужутила,
А драги јој потамнио
потамнио,
Сваки живи майку клео
майку клео.

С тим се мое вилинско коло разпусти, и око мене посѣдаю с рѣчма, да има јошт више таквих пѣсама, само да правим едну мобу, и да умѣсим едну гибаницу, па да чуем што су пѣсме. Право! велим ја, чешляће мо еданпут перѣ, само док ноћи буду дуже, — па ја ћу вама гибаницу, а ви мени пѣсама. —

На скоро за тим, па си само шуштанѣ лишћа могао чути, а ми све у морфея крилу бисмо, из ког нас дошавша моя сеја не мило разбуди:

Прикрала се полако, узела тестію с водом, па преко нас плюсну, пѣвајући:

„Наша дода Бога моли
Да удари росна киша,
Да пороси све ораче,
Све ораче и копаче!“

И вальда е кишу наслутила; ер мало после, ал' се надведе од врдничке куле облак, те од кише едва утекосмо.

Код куће застанем писмо од мое удалѣне пријатељице, и док ја ню у Бечу помишлям, у писму стои:

„Поздрављам те из Берлина, главне вароши сѣверне Нѣмачке! Има две недеље како сам са оцем овамо дошла.“ и т. д.

Путуй срећно, лѣпа душо!

И сабирај знања плод;

Пак се врати да ползуеш

С њима и твой србски род. —

Юнија 20. недѣља у вече доцкан.

Баш е овај живот свакојаким промѣнама подложен.

Гдѣ су јучерашњѣ радости? гдѣ су мое виле, и мое весело срдце?

— Сад од тог свега ништа нема.

Люта главоболя, и неко изтязиванъ рѣшенія за мою будућност, — при том несмислени прекори едне из родбине моея која ютрос дође, — доведоше ме у тужно розположенъ.

Перо мое перце мало

Зашт' ме свак због тебе коре?

Та ниси ти ништа криво

А залуд се с срдцем боре. —

Пред ноћ похита онамо, гдѣ сам юче била, тражећи себе мало разведрити, ал' — залуду. Мени се наметало то искуство да човѣк развесели оно што га обкружава, а не то човѣка.

Ер кад ти кроз сузе на лепч свет гледиш,

Ко' тамом увито изгледа свуд; —

А какви гласи из твог срца иду,

Онако ти се ехо одзива свуд.

Юниа 21. зором.

Небо се румени лѣпом лѣтном зором, кою пролама тресак топова; он се с' оне стране Фрушке од града Варадина, чуе.

Благословено мирно доба!

Топови грме да се земля тресе (незнам чему то) а никога из ютренѣг санка не трзаю.

А како бјаше 1848 и 1849 године?!

Чим топ загрми, ил' пушка прасне, а то се већ свачіе срдце уздркће!

Таково едно ютро никад заборавити не ћу.

Беше то бѣле неделѣ, друге ратне године, да едном из ютра грунуше топови, и засрише пушке, да се земля затресе прозори завечаше, рекао би стакло ће прентуи! Мало, велико цотрча на сокак люди повикаше: То је на Футогу битка! поскидаше бапе, жене склопише руке. — За тренутак претвориси сокак у храм, из кога сузама праћене молитве Богу се дизаше. —

Єдна старица, нека баба Анушка Кукића, која тамо гдѣ се боре имаѣаше сина, приступи к моме отцу и с' гласом пунико бола, рече: „отче и дуовниче наш! то е страшна битка!“ а поток јој суза груну из очію. „Погледай како е густ и црн онај дим тамо е мое чедо, Бог зна дал' ће га стара майка више очима видити! Па сам ти се слатки оче наш, сад пред образом майке Божіе, Богу молила, рекла сам: Боже! Боже! спаси децу нашу! Погледай на нас майке које пред тобом за дѣцом своіом сузе проливамо! Али Боже благи; Спаси и Маца-ре! Та и њѣне майке овако исто као и ја плачу! Па сам дошла да питам да нисам сагрешила што сам се и за њѣ Богу молила?“

Ніе ли то лѣпа черта у карактеру народа нашег?
Ніе ли он подпуно разумѣо свога Спасителя рѣчи:

„Люби те враги ваша.“

Ја сам отишла чак на наше обште мутно доба, а мой јучерашњи суморни дан заборавила.

Е, и таквих дана мора бити у животу на овоме свѣту. Да е небо у век ведро, земља би се изпржила; да е нама увек добро, неби се Бога сѣћали.

У вече.

Ово лѣпо вече украшено е са полумѣсецом.

Люди су нам доніели липове мотке, са којих се скида лика за вежу винограда, па пуни желя помоћи, што више могу пастиру своме, рекоше: „Како е месечина, айд' да часком скинемо кору са дрвећа.“ И за часак пак се бѣлила гомила своје одѣће лишени дрвећа. Док су они то радили отац, мати, сѣдили су код њѣ а ја на кућном прагу, пратећи мѣсец и звѣзде, то дивно величество створа Божіега, под којим се свакојке неволѣ збиваю. — На крилу ми е заспала мала братучеда коју полако нияјући помишляла сам:

Спавай моя мала душо,
 Још за тебе спава све,
 Ал' ће с' едном пробудити,
 И мрачити твое дне.

Сад ћу кратку ноћ да прекратим са читанњем: „Наполеон у Египту.“ Већ сам дошла до непроходни пустина гдѣ е нѣгову одушевљену војску вода и храна издала.

То е читаня вредно дѣло.

Са колико овакових хисторичних романа могла би се наша књижевност украсити из војни похода Карађорђа и Милоша али нема пера!

Та незна се достаточо ни живот наших јунака из тог воеваня!!

Наше Срамоте! —

Јуниа 22. јутром.

Најкраснѣ јутро свити сада на плавоме небу, а јасна свѣћа свѣтли јошт пре едног сата у соби мојој, спрам које сам још док е сва кућа у санку покушала слѣдујуће превести из езика туђег, ког ученѣ мом удаљном учитељу М...ћу доста труда задае чак из Белогграда поправляти упражњеня моя.

Превод: пуштаје.

Император Карл пети, еданпут у лову заиђе, и тумарајући нађе се пред едном кућицом, у коју уђе да се мало одмори. Унутри нађе четири човека кои се чиняху као да спавају. Први се пробуди, и приближивши се императору рекне му, да е саняо да му мора скинути сат, и скине му га. Други се пробуди и рекне да е саняо да императорова ашећа халѣина нѣму врло доликуе.

Трећи узме му кесу. Четврти моляше га да му неприими за зло, што ће мало око нѣга потражити. Тражећи тако смотри о врату златан ланац, оком ње висила една мала труба коју му хтеде да узме: „Али мой пријателю“ говораше му император, „пре нег ме тога лишиш, допусти да те са нѣном добродѣтелию упознам.“ И у истом тренутку засвира. Нѣгсви люди, кои га тражише, чувши глас императорове трубе, дотрче онамо, и врло се зачуде кад га у том положеню виде. Цар Карл видивши себе изван опасности, рекне: „Ови люди саняю све што им се хоће, дакле хоћу и ја сад да снивам.“ И почем ње неколико тренутака мислио, рекне „Ја сам снивао дасте ви сва четворица за вешала,“ и онај час буду сва четворица пред кућом обѣшена.

Постиђени Философ.

Едном лађару хотѣвшем баш у лађу ући, која ње у Индию полазила, рекне едан философ: како се, пријателю! смете усудити на море? Ваш ње отац скончао у одной бури, ваш деда и прамдеда такође: мора бити да сте врло слободни, господине философе! одговори лађар, а гдѣ ње ваш отац окончано? у свом кревету, одговори философ, као год и мои предци. Е, господине! упита лађар, па како се смете усудити у кревет лећи кад су сви ваши предци у нѣму помрли?

То нек ње за данас доста.

У вече.

Писмо одной сръбкињи Ю. М. у в.....у.

Драга ми Сръбкиньо! Ја сам у вама познала одну лепим својствама украшену душу, и едно срдце од ано

к народу своме, да се из све душе радуем, томе, што в случай донео да сам се с вама познала, и искрено вас увѣравам, да што ово пролеће, по долазку мом из Беча, најприятниег за мене има, то е, познанство с вама, и опомена на оне часове које сам у друштву вашем провела, нарочито оно майско после подне, проведено у гитарцу добру вашем. Она свезка ружа, које сте ми ви онде на груди, са оним иглама с ланчићима, преденули, оставила сам, и храни ћу вѣрно за спомен, на тако лепу душу мое сестре Србкињѣ.

Шалѣм вам едну мою обећану пѣсму у рукопису, изабравши сходну за ваше топло осѣћанѣ к лепој природи. Шалѣм вам и обећану пѣсника од Авале. Читайте сада сваки брой седмице, у којој се печата нешто нѣгових пѣсама, пак ће те јошт болѣ познати поетични дух, и лепо чувство тог младог Србина.

Камо сте се о Видову дну? Да сте дошли, видели би шта е слава о светоме кнезу Лазару. Знате да е било свѣта, да се човек морао дивити од куд се већ толико стиче! Како која кола у нашу авлију сврну, а ја мислим ето мое Јудите! Ал' се свагда у нади превари, и врло ми жао бјаше.

Ја би вам јошт више имала писати, ал' сам данас врло заузета спреманѣм за сутрашњѣ госте, којима се надамо да ће доћи на славу наше цркве. Будите дакле мила госпођице! са ово неколико врстица задовољни, којима вас желим само задужити. По овом празнику ићи ћу у Н... С.. као што сам вам казивала у госте мојој новој куми професорки, којој сам још по удаји нѣној обећала да ћу на неколико дана доћи, пак се обое већ срде што већ обећанѣ мое не испуњавам. И ви сте говорили да ће те овог лета вашу родбину тамо посети-ти. Хей! кад би срећа донела да сад и ви тамо дођете? То би радост за мене била!

Сад већ морам крају. Поздрављам вас из мои дома-њи брегова, вас и све ваше тамо на обала тихога Дунава, изван границе войводине србске. Поздравите ми

и честиту старину србску господара Вукашиновића,
и нѣгову добру госпођу, и примите мое увѣренѣ да о-
стаем ваша на вѣки сестра србкиња.

Юни 23. у вече.

Данас влада народни обичај да се иде у иванско
цвѣће.

Чим сунце свое сјајне зраке к ноћи сагне, почну
се дѣвојке у чопор скупљати, и спремати у „иванско
цвѣће.“ Оне понесу лених марама од коих у пољу, кад
вѣнце од жута иванска цвѣћа савію, поплетене бѣлим
петровским, баряке начине, кои се у нѣиовом чопору
виоре, кад оне управе ход кући, и пѣвају:

Иванско цвѣће, Петровско,
Зеленим полѣм цветало;
Иван е цвѣћа набрао
Майци у крило метао,
А майка е крила на земљу.

Тако пѣвајући, китњасте вѣнце на рукама и баря-
цима носећи, дође сваки чопор у свой сокак, ту раз-
кваре баряке, и свака дѣва са своим вѣнцима својој
кући оде. Тад се први вѣнац баци на кућу, онда на
сваку стаю, оките и авлинска врата. Едан вѣнац од са-
мог петровског цвѣћа прими станарица, е коим качи-
цу од сира накити. Едан вѣнац да се тог дана реду-
ши коя га обѣси на дувар чело огњишта. Дѣвојке ба-
цају вѣнац на кућу да виде хоћел се те године удати
т. е. ако вѣнац од првог маха на кући остане, онда
значи те године удаю, ако л' спадне, па на други мах
остане, онда ће се чак друге године удати, и т. д.

Вођена овим народним обичајем изиштем се и ја са
мојом сејом у иванско цвѣће. Ми одемо саме на
нашу ливаду, коя лежи из под Фрушкогорских брегова,
и ту наберемо цвѣћа; одемо на сам врх ливаде, одакле е

лепо погледати било како сунце за високи брег залази, а вечерња тама у густу долину силази, — и ту савіемо наше вѣнце, опоминюћи се како смо их лане на том мѣсту вили са нашим живописцем и нѣговом любом, и кои сад код нас нису. —

Са последњим зраком сунца били су и наши вѣнци готови, те пођемо цвѣтном стазом низ ливаду дома. Славуја е глас био умукао, нѣ се ни звонце пландујућег стада чуло, обична вечерња тишина хтеде полѣм да завлада, кад се од еданпут са сви страна заорише гласи:

„Иванско цвѣће, Петровско“

И указаше се шарени барјаци у вечерњем зраку. У том смо жубору и ми нашем дому дошле. — Мало затим зазвони са висока торња велико звоно на бденіе, ер е сутра храм наше св. цркве.

На Иван-дан; у вече.

Има л'шта трогателніе нег кад Србин своме Творцу у славу зопои?

Данас кад смо са литіом око цркве ишли, осѣћала сам да ни за сав бриліант бразиліе не би престала србкињом бити! — — —

Кад е тако данашњи храм цркве наше прослављен по обредима наше православне вѣре, у цркви, слављен е, по народњем обичаю, и ван цркве.

Подне. Звоно яви да е време ићи цркви на — ручак.

Сад ћеш видѣти Старѣшине свечано обучене гдѣ иду на мѣсто обште славе свое. Ту се намѣсте под дугу зелену од липе сѣницу, све по старешинству едан до другога, у прочелю свештенство и гости са стране.

Кад се колач пресѣче, и звона, у здравлѣ, зазвоне, онде поврви и младеж. и сво село тамо. Свирац у гомили весели момака засвира, коло се хвата, и зачас е велико, и лѣпо, као вѣнац од разнога цвѣћа.

Кад смо ми с нашим гостима цркви отишли, игра-ло е коло већ у велико; већ е са чела гдѣког игра-ча зной цуріо, а под сѣвницом бруяло е од: „Млогая лѣта!“

Тутори, кои домаћине представљаю, заишли су и овамо са бокалима руйна вина и нуде, то озноене игра-че, то подѣкога гледаоца, кои е за вино, позиваю под сѣвницу за совру која им се свиди. —

Све ово човѣка подсѣћа на великолѣпне славе кое су наши кралѣви чинили, сазивали свое Воеводе Бане и Кнезове, кои су се блистали у злату, кадифи, и ору-жѣм сѣйним.

Па гдѣ е то сад? — Лежи у миру прошлости, са-мо нам оста обичай као оно крст на гробу, на ком се чита име оног кои ту почива!

То су наши обичаи. Отуд та наклоност нашег на-рода к сѣйном и скупоценом одѣлу.

„Боже!“ рече ми една моя тошћа, „видите л’“ как-во е то одело на селянкама! Глед’те ону у свиленой сукњи, глед’те опет ону с дукатима, то е Бога ми баш чудо.“

Е молим вас, одговорим іој я, Србину е та накло-ност на скупоцѣно одѣло и оружѣ урођена, па не тре-ба ни мало да се том чудимо. Видите ли и у народњим нашим пѣсмама колико се пѣвац задржава код одѣла, и юначки тока и оружја, тако да ништа ніе живлѣ опѣ-вано него то. Та пак наклоност показуе да Срби нису ни кад били скитнице као што неки злобни хоће, већ синови сталног и славног отечества, кои су имали на престолу свое Неманиће, и свога — цара Душана!

Ту ућутим ал’ далѣ помислим:

То е сунце заишло одавно!

Коя опет донеће га зора?

Ах, ни коя! дѣкле оно сја

Месец онај отуд од Боспора. —

Юніа 25. у подне.

Велико звоно, као и юче, звони у знак да е време цркви на ручак ићи, будући се и поютарѣ слави, и св. црква мало кад равно првом дану прилога недобіе. — Има села гдѣ нитко на поютарѣ не ради као год и на поютарѣ свог крстног имена. Но нигдѣ чиними се ніе тако као у мѣсту мог рођеня. Ту за живу главу не би нитко радіо, већ е мало и велико свечаво обучено, као год и први дан. Осим славе код цркве, слави сваки и код свое куће, а гости се чак из Бачке и Баната сти-чу, и селяни католици иду тада србима у госте, — и од нѣх нитко не ради. Сво е село липом накићено. На поютарѣ са свитанѣм рујне зоре сва младеж иде у шуму на тако звану „Вилину водицу“ Ту свираю многобройне гайде, фруле, и тамбурѣ удараю, и игра се и пѣва, да сва гора одзивом узбруи. То горско веселѣ трае летњи дан до подне, онда иду кући, а после подне облаче се тко лѣпше може, иде цркви, гдѣ играю до залазка сунца. Та е слава о спасову дану, а —

Буковац се зове то ліепо село
По чистоћи кућа кано лабуд бѣло.
Средом нѣга бистар поточић жубори
„Вилина водица“ виш' нѣга у гори.
С брегови е оно лепо надвишено,
Са виновом лозом дивно насађено.
Сунце кад излази полѣ ніе пусто,
До нѣговог зрака конач већ и сусто,
Нит' копача дому кад залази прати,
Већем овај сунце у ложу одирати. —
Па онда утире свое знойно чело,
И на радню свою погледа весело. —
С тога полѣ нѣино раю ест подобно,
И под сваким кровом живисе угодно.
Нѣиова е црква саяно украшена,
Посиплюсе зраци с торня узвишена.
А еси ли код нѣх светцем у храм дошо
Ма гдѣ да си био, и сва села прошо,
Тронут и удивлѣн овдѣ ћем стаяти
Кад иза пѣвница започну пояти
Кои с' юче небо и сунце гледали,

Гдѣ су ваздан прну землю превртали.
 Ал одавно школа у селу постои,
 Ютром, и по подне оно звонце звони,
 На глас свагда иде дѣце цѣло ято
 Ёр их родителѣи управљаю на то.
 Има Буковчана ког отац, ил' майка
 „Да с' научи Богу молити“ даше у школу нејка;
 А после одатле узела га вила
 Па вишим наукам дверма упутила.*
 Још су и јунаци синци тога дола
 Не боє се топа нити мача гола.
 За два лѣта бише они тврде двери
 Те Срем не прождреше разярени звери.

Ѓданпут у грози рата.

Невѣром сажителя оних, вѣре туђе
 Плануше им огнѣм изненада куђе.
 И јорну Мађари олујом у село
 Кое им є после крваво пресело:
 Као муња излети хитра србска нога
 И кано гром груну у душмана свога!
 Ту конјаник удан средом села хити,
 У руци му с' вѣє туђ барјак развити.
 Тай барјак на цркву лети да пободе
 За знак освоєња да с' вѣори онде,
 Лети, лети: срце му од радости игра;
 Ал' почекај мало, над Буковчанима побѣда нив ла-
 ка сигра.

„Та нећеш далѣ!“ Ѓдан јунак цикну,
 Са нѣговим гласом смртно тана рикну.
 Барјак и барјактар црвој земљи паде,
 Да барјак пободе више неустаде!
 Множину бораца тог паднутог знака
 Мѣсто лавор-вѣнца прими хладна рака!
 Остали пак бѣгством заглавише дољу
 Ѓрбо их змаєви гоне и по пољу,
 Те млогоме и ту бия срећа лоша;
 На младачких ногу гони их и мой чика Тоша,
 Подигао с' да јори душманина свога,
 Плаше с' за нѣга млађи, вичу: „за Бога,
 Чико, натраг; за тебе є доста“ —
 „„Нѣ““ одговори чика, „„ођу далеко,
 Да испратим незванога госта,““

Ой за свога цара, вѣру, домовину,
Извади ће Србин очи душанину.

То е све протекло као страшни санак
Благодатног мира свануо е данак.

И све што е ратна нога изгазила
Вредна і' вѣина рука опет засадила:

Винова лозица опет свуд повила

И брегове њѣне красотом увила;

Опет с' мирно буди чаровита весна

И по виногради се ори дѣвоячка пѣсна;

Опет тихо вода „вилина“ жубори,

И коло играю виле у той гори. —

Ах и я сам чедо тог вилиног дола,

Али оно нису мог детинства поля:

Судбина свакога код колевке чека,

Прати га одатле до свршетка века.

И мене нејко дѣте у повою

Однела е судба майке у наруч'ю,

Спустила ме овде у трњ и цвѣће, —

Па туда проведох мог жића пролеће. —

Суза зоре ране, што на цвѣтак кане,

Благодат е цвѣту, ер свѣже постане;

Али суза рана, коју око ліе,

То е права слана што цвѣтак убіе.

Дал' е такву сузу мое око лило?

Ту е тайну срдце небу оставило,

Нит' я ово пѣвам мое судбе пѣсну

Већем спомен пишем мог рођеня мѣсту.

Юніа 26. у вече.

Од излазка Сунца, па све до залазка, проведох под
плавим небом у нашем тако званом великом вино-
граду код моих везачица.

Као год што ми е окружавајућа ме лепа природа
причинила дан пріятан, тако исто и мое везачице, чеда
природе. Оне су се из свег срца смејале, невино шали-
ле, и пѣвале своє народне пѣсме, којима е сад време:
уз које сам звуке и я узрасла, — па зато сам их да-
нас билѣжила све по реду, вако су пѣване:

III

I.

Караліе! кара ли те майка?
 Нит ме кира, нит ме одговара
 Већ ме шалъ на Саву, на воду,
 А я не знам од куд Сава тече.
 Сава тече край Орида града,
 Код града е зелена ливада,
 На ливади извор вода ладна,
 Код извора три чобана млада.
 Пуче пушка од Орида града,
 Па устрели три чобана млада.
 Жалиле ій до три беле виле,
 Три девойке све три другарице;
 Жалиле ій три године дана.
 За годину нису косе плеле,
 А за другу лица не умише,
 А за трећу у коло не ишле,
 У четвртој у земљи трунуле.

II.

Друмом езде Босне кириціе!
 Пред њима е Воин кириција.
 У Воина коньци самоволян,
 Па га баца у ту воду Дрину.
 Из воде е Воин беседио:
 Ой, бога вам, Босне кирицие!
 Узмите ми зелену доламу,
 На долами свилени цепови;
 У едном су гроши и дукати,
 У другом е свилена марама,
 А у трећем сјайно огледало.
 Гроше дайте мојој старој майци,
 Нек се рани нека се сарани;
 А мараму мојој милој сеи,
 Нек е носи нека се поноси;
 Огледало мојој верној любви,
 Нек с' огледа нек ме непогледа
 Я іой не ћу са киріе доћи.

III.

Айд' за лада, моя силна мобо!
 Айд' за лада. не оставляй влата.
 Нашем газди много леба треба,
 Бр он сада два веселя чини:
 Сина жени и ћерку удае;
 Сина жени од светлога бана
 Кћер удае за кралъва сина.

IV.

Шетала се Туркиня девојка.
 Гледао е бугарину Јова
 Гледао е на јој беседио:
 „Пођ' за мене, туркињо девојко!
 Водићу те мојој старој майци,
 У Бугарску земљу поносити.“
 Превари се Туркиня девојка
 Оде с њиме у земљу бугарску.
 Лето дође она жито жанѣ;
 До подне е жела и певала,
 А од подне села па плакала
 И у Турску земљу погледала,
 Погледала па е беседила:
 „Јо турско добро остављено,
 У теби е лето ладовито
 И у лето жито положито.
 Рано с' леже а доцкан устае,
 Рано кафа с господаром пије,
 А жито нам оно робљѣ жанѣ.

На ову последњу врсту тужно погледим преко Це-
 ра, иза нѣга гротиче Дрина, и преноси босанске суве
 турског робља, па напишем ове врсте:

О, да Бог да више вам нежело,
 До еданпут јошт у веку своме;
 Ал та жетва била ваша глава.

У недељу 27. јуња. после јутренъ.

V.

Друмом њде сремске кирицие
 Пред њима е кирициа Ранко.
 Кад су били на сред горе чарне,
 Оне фрушке. край тиог дунава,
 Али пуче пушка из горице —
 Она уби кирицију Ранка.
 Паде глава насред друма тамна
 Па одатле глава проговара:
 „Кирицие, браћо нерођена!
 Нерођена као и рођена,
 Ви узмите кола и коньнице,
 И на коли зелену доламу.
 У долами три цепа свилена:
 У едном е сва кирија моя,
 У другом е зелена ябука,
 А у трећем сјино огледало.
 Майки ће те сву кирију дати,
 Нек се рани и нек се сарани.
 Сејй дайте зелену ябуку,
 Нек се тако срце њой зелени,
 Нек невене за брацом едним;
 Люби дайте сјино огледало,
 Нек с' огледа нек ме не погледа.
 Ал' на ким ћу тужан оставити,
 Оставити мое конь вранце.
 Ко ли ће ий зоби назобити,
 Ко ли ће ий водом напоити?
 Ако ћу ий майки оставити,
 Майка ми е стара и нејка;
 Нит' ий може зоби назобити
 Нит ий може воде напоити;
 Ако ћу ий сеи оставити,
 Сея ми е врло жалостива,
 Ако ли ий зоби и назоби
 Али кад ий на воду одведе,
 Сузама ће воду замутити
 Од жалости за братом едним.
 Мои коньи мутне воде не ће. —
 Ако ћу ий любви оставити,
 Люба ми е орятског колена
 Одвешће ий на пазар на вашар,

Цени ће их пошто се не цене,
 За белило, и за руменило,
 И за друго сјайно огледало
 Да с' огледа да другог погледа.

И то ми е пѣсма од юче. Још их у цепу имам; а
 мамина заповѣст у куйну зове. — Дакле остале остаю
 за после подне.

У вече.

Ј ютрос обећа моме перу малом
 Да ћу данас бити с њиме за асталом;
 Ал' кад пођох соби гди ми перце лежи
 Умакоше очи гдѣ с' зелене брези.
 За очима поћи зажели и срце,
 Па ја заборави на самотно перце.
 Ј се тако врати мојој единици,
 Јошт у пушку лепој руменой ружици.
 И рекох јој, сејо! Айдемо сад куда,
 Красотом нас чека околина свуда.
 А она се сѣти „Шумадинке“ листа;
 Из њѣг да читамо „Путничка писма.“
 Читали смо „писма“ под врушком у ладу,
 У босилѣку сличном нашем винограду.
 Пред очима ума езера Швајцарске, —
 А пред нама леги брегови од Фрушке! —
 О! то полак дана, далеко од свѣта
 Кои сваком чувству благородном смета, —
 Протекло е таво, ко да су анђели
 Те часове с' неба за мене донели!

Јуниа 28. у вече.

Ћво јошт пѣсама народних, донетих преkjуче из ви-
 нограда:

I.

Све тичице редом пою
 Ћдна не пои,

Питале є нѣне друге:
 „Што ти не поиш?“
 Да є тела моя майка
 Да я нѣой поим
 Неби мене моя майка
 Дала за старог.

II.

Роди се звѣзда даница,
 Под нѣоме ниче различе.
 Брала га Милка девојка,
 Майки га меѣ на крило
 А майка с крила на землю!
 „Ни мое цвѣће ни Милка“
 Меѣ га драгом на крило,
 А драги с крила у недра:
 „Моя є Милка и цвѣће.“

III.

Віо се віор Иліа,
 На добром коню зеленом,
 По чигри полю Смедевом.
 На нѣму танка кошуля;
 Беля є сунца яркога,
 Таня є листа макова.
 Питала га є дружбина:
 „А іой Бога ти Иліа!
 Од куд ти така кошуля?
 Ил' ти є сея навезе?
 Ил' ти є майка опреде?
 Ил' ти є люба донесе?“
 Али беседи Иліа:
 Нит' ми є сея навезла,
 Нит' ми є майка опреда,
 Већ ми є люба донела.

Юлія 13. у вѣче.

Писмо предрагой пріятельци.

М. В. К.

Колко цвѣћа овдѣ цвѣта
Преко цѣлог лѣног лѣта,
Тол'ко пута Удаљна!
Буд' од мене поздрављна!

Твое писмо, мила пріятельце моя! скоим си ме се у дальном Берлину сѣтила, дошло е до Фрушке Горе, у руке твоіой пріятельци, коя му се неизказано обрадовала.

Далеко, у сред шума главне вароши кралѣвине Прајске сѣтила си се и мене и жертвовала ми едан часак да пробеседиш у духу самном! О то ми е ясни доказ, да ни растанак, ни удалѣност нѣ мене из твоє лепе душе потиснуо.

И я сам не манѣ твой мили облик у моим груд'ма дубоко уписан, у мою домовину донела, кои ми е вѣрни садруг по моим усамљним стазама овуда, а опомена на пробављне дане с тобом, облеће ме, као изчезли леп санак, у данима мога доста суморног живота.

Како се радуем твоє у овом писму обећаню, да ћеш ми у бербу доћи!

Мой се поглед из ове усамљности отима у оне лепе дане, кад ћу с тобом, пріятельце душе мое, овуда проходати, и срдце мое чисто сваком цвѣтку говори:

О не прецвѣтай док Минка не дође, да се нѣно око наслади красоте србског края, знаш да она из туђине долази!

Кол'ко сам те пута данас жемила да си овдѣ!

При залазку дана, шетах са моіом сеіом до наше едне ливаде, коя лежи на подножю планинских брегова, са коє се најлепши изгледи оку указую: к сѣверу на високе шумске брегове, кои поносито на долину гледе;

а к югу, низ долину шљивиком начестану, у којој се под зеленим гаєм кула манастира светог нашег кнеза високо подиже, као да ти поглед небу упућује, — к западу, на лепа брда с виногради иза којих се опет брда и шуме подижу, и тамна врдничка кула, о којој млога гатка у народу живи. — Жубор поточића, звонцад стада, пѣванѣ тичица, кое, као да се са сунчаним зрацима праштају, довела су ми душу до умиља, у ком се и сѣћанѣ на тебе подиже, па реко мојој сеј:

Шта велиш Кановѣнка да е сад ту Минка! —
— А она ми одговори:

„Баш я хтедо да кажем то. — Она да е сад овде, неби знала од милине шта би радила; знаш кад е из извора заитала сама воду; и као дете радовала се.“ —

Я сам била понела Баирона да читам, ал немогах одвратити очію од дивне књиге природе, која преданом отворена лежаше. О, да е Байрон са своим раздробљним срцем овамо дошао, он би зацѣло нашао лека и покоя.

Ти ћеш питати с чим се твоя М..... сад занима? Бога ми скоро нисчим: мало кои дан не однесу обични послови, а што претече, то я опет употребим на уживанѣ овог лепог поднебія, а кад ме люта зима ограничи на узки простор собе, онда ћу читати довољно, а сад, сунце кад се рађа, буди ме да га поздравим; — а кад залази, зове ме ма на кои брег да нѣгове зраке к западу одпратим, и тад, тад ход нѣгов на ту страну свѣта, гдѣ е моя Минка, одведе ми очи ума тамо, па те онда гледим како ил идеш зеленом равнином гласіе, из марія-хилѣ предградія, из твое малерске школе: ил сѣдиш у твојој соби, а залазећи зраци сунца падају на кичицу у твојој руци. — —

Осим тога има још едан мили предмет с којим се весело, и непрестано занимам. То е браѣина мала Милица коју сам узела да е сасвим код нас. Не умем казати, како то дете, кое сасвим оном мом удалѣном брату личи, волим. Я јо свлачим, и облачим, уз мене е

не престано. Куд год Катица и я у шетню идемо, носимо е с нама, па іой онда вежемо пантљику око пояса, а едну око нѣне мале главице, па назадевамо цвѣћа, да изгледа ко мало додолче, па е онда любимо. и смеємо се, смеемо, и тек рекнемо: сад да е Мина ту, па да нам е тако измолуе! Но и она воле цвѣће: кад е међу цвѣћем да е видиш како се радуе, како га бере па нама двема у крило носи! Ал највећу симпатию има прама звезда: како у вече опази звезду, она плѣсне ручицама, и кликне „иш зезде!“ (видиш звезде) па онда гледи у небо, гледи, и кад коя звезда изађе опет, она се весело плѣсне рукама, „ено опет зезде!“ виче, а кад се небо окити звездама, она онда пева: о пепе зезде пепе! (лепе звезде лепе) тако видиш моя Мина, уз дете се човек подети, па му се онда учини да е и сам срећно дете: я сам сад постала право дете, — а дао Бог ова удалѣност од света, и мой уединѣни живот, ограничен само на друштво ова два детета (и Катица е іош дете) не нарушава ме у овим срећним осећајма, и често сам заборавила да ван ови брегова живи тај свакояки свет, кои са наопажким воспитанием, убио е сва чувствва коя би као добротворни Гени развјала праву срећу кућевни огњишта, а роду србском од ползе била, ер би онда другчје матере нѣгове синове одгајале. —

Но да видиш, покрај свега тога пробавила сам я сад најскоріе ван ови брегова, у том свѣту неколико дана!

Казивала сам ти да се онај кум, професор у Н... што е твом портрету код мене стихове правіо, оженіо, и да ме зову да овог лета мало код нѣи будем, кое им моя мама іош кад сам я у Бечу била зацело обећа учиниги, и пустити ме на неколико дана, кое сад о Петрову-дну буде.

Мой кум ние ни кад викао на мое занимањ, као већина наши млади Срба, — моя кума одарена е бистрим разумом при том е пріятно створењ, мене за чудо воле, — а и я ню, уз то догоди се те на Петровдан дође и нѣн отац, едан красан стари свештеник и

доведе іој едну по стрицу сестру, коя остане, у коіој после познам красну србску ћерку, и тако ми она десетина дана пріятно протече.

Сваки смо дан и о теби говорили. Я сам свагда нашла шта ћу им о теби причати. Причала сам им оно, како смо едно после подне обе одале се у крило Морфею, а кад се я пробуди, ти мой спавајући лик твоіом руком начертан, држиш. — И оно кад си ме у твоіој школи малала, како смо се начиниле као да я незнам немачки, те се наслушала и од твои другарица, и од твог учителя како су их мое „erdenfremde Augen“ очарале, да сам већ била у опасности да не постанем суетна, а іош више да се не насмеєм, кад се твой учитель загледи у мене па тек рекне: „Wahrhaftig, schöne: Augen und Blick, dazu der ganze Kopf interessant; mir ist leid dass sie nicht früher, als vor ihres abreise, kam, ich hätte sie für die nächste Kunst-Austellung porträtirt. Zu dem, bedaure ich, dass ich nicht mit ihr sprechen kann.“ Боже, том су се смејали! — Ал и мени е и сад то смешно, особито кад се сетим на ону плаву генералску кћер, кад она са своим коплиментима моим очима, у мене се загледи. — Тако свагда сѣтила сам се да преповедам што из наши, заедно проведени дана.

У пріятну опомену на мое бавленѣ у Н..... долази мое изненадно познанство са нашим пѣсником Суботичем, и нѣговом љубом, кое сам я да су іошу Бечу мислила, и свагда жалила што ни смо ми нѣи тражиле. У нѣиовом друштву провела сам пріятне часове, а два пут сам била и на ваздан нѣиов гост. Мени се пѣсникова љуба неизказано допала, и не знам како тко суди, ал моя е пресуда та, да му овај избор сапутнице живота зайста чест чини.

Іошт ми се една изненадна радост догодила. ■

Пред полазак мой у Н. писала сам у Вуковар прекрасной кћери честитог Србина Марковића, кое сам іој кад смо се у Гибарцу, нѣиовом добру, по одлазку твога остарѣлог родитеља, и сутра дан код мога зета протекло у Шиду, праштале, обећала. Сад у Н. едног дана,

седим я сама у соби, писала сам нешто, кад ето ти ми куме е речма: „сладка кума М.... морам те узнемирити, — добила си одговор на твоје писмо из Вуковара.“ С тим отвори врата, и гле радости; моя любимица долети к мени е речма: „ево одговора!“ Она е била дошла у госте своје ујку и тетку, и тако сам имала ту радост сваки е дан видити; нѣни богати родови такође су ме звали к себи, и морам признати, да су се показали да и друго што, осим новаца цѣнити умею, барем су се према мене тако показали.

И тако пролазише дани, кад мати моя по мене дође, и сад ти нећу скоро из мога рая изићи.

Овом писму прилажем ти нешто нар. дѣвоячких чараня, која си имати желила, а гледа ћу да ти их и више скупим. Счим те обвезуем да ми мой труд твоим у бербу долазком платиш да я тада не морам пѣвати:

Тице лете из над мене,
Лишће пада око мене,
С њима моя нада оде,
Минку да ћу видит' овде.

Сад прими срдачни поздрав од моих родитеља, изпоруци њиов поздрав и твоим родитељма, од мене им руку полюби. Поздрави ми срдачно любезну, незаборављѣну фрайлу Паулину; нашег ерб-пріятеља Франкла, и нѣгову умиљату духа пуну лубу; господина Фридла са госпоіом. — Увѣри их све, да се я у моіой далекој домовини често на њи сѣћам, и моима о њима приповедам. —

Знам да те интересира знати, будући да знаш, у ком е станю моя сна, кад смо у Бечу били, била, и како смо е при осветленю вароши нас две брижно чувале, да е светина не прегнѣчи, — шта е родила, дакле ти явљам да е родила опет кѣр — Милеву, и моя те сна поздравля да ние бадава у твоје умилне очи загледала се, — и да ние бадава лепу царску невѣсту видила, — ер то дете обећава бити лепота на свету.

Пиши скоро твоіой _____ М

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

P₁₉ Cp II 18/1.1